

„De la această înaltă tribună asigurăm partidul, întregul popor, că vom chibzui cu toată răspunderea asupra viitorului țării, că vom face totul ca hotărârile adoptate să concorde pe deplin cu voința celor ce muncesc, să asigure mersul ferm înainte al României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, consolidarea independenței și suveranității patriei, participarea tot mai activă a României la lupta pentru o politică de colaborare între toate statele, pentru pace trainică.“

Din Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul

NICOLAE CEAUȘESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

48
(461)

ANUL IX
VINERI
29 XI 1974

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural • 8 pagini - 1 leu

Editor: Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași

VIITORUL DE AUR AL ROMÂNIEI

Ne gândim în aceste zile la Congresul comuniștilor români, la înaltul forum al întregului popor care a exprimat, cu pregnanță și decizie, voința națiunii noastre socialiste, și a formulat, cu litera de foc a adevărului, viitorul de aur al României. Ne gândim la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român și gândurile noastre iradiază căldura adeziunii și convingerea fermă că documentele adoptate vor dobîndi, prin munca întregului popor, pecetea faptei împlinite. Am ascultat cu toții Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și am recunoscut în el aceeași clarviziune a marxism-leninismului creator, același fierbinte patriotism care călăuzește întreaga activitate a secretarului general al partidului. Am urmărit în Raport tabloul înfloritor al țării antrenate în înfăptuirea cincinalului înainte de termen, am avut imaginea marelui prestigiu internațional al României socialiste, promotoare activă a unei noi ordini economice și politice. Cu realism și îndrăzneală prospectivă sînt hotărîte în Raport direcțiile dezvoltării în cincinalul următor, cînd țara noastră va parcurge o însemnată parte din calea spre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Sub conducerea partidului, societatea românească va cunoaște mutații profunde, care îi vor permite într-o etapă ulterioară, înaintea spre comunism. Am întilnit în Raport grija perpetuă pentru om, pentru satisfacerea nevoilor sale materiale și spirituale, pentru educarea în spiritul concepției revoluționare despre lume, pentru promovarea normelor și principiilor comuniste de etică și echitate. Aceluiași tel îi slujesc arta și literatura, tot ceea ce contribuie la înnoirea conștiinței umane, la ridicarea condiției sale de demnitate și libertate în lumina noului umanism: *„Întreaga activitate de educare și formare a conștiinței socialiste trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Prin aceasta omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaștere va putea participa cu adevărat conștient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber“.*

Am participat, în lunile premergătoare marelui eveniment, la dezbaterile proiectului unor documente capitale care au căpătat girul Congresului și a căror traducere în viață va imprima un nou avînt muncii însuflețite a întregului popor român, antrenat într-o operă constructivă fără precedent în istoria sa milenară. Am avut astfel sentimentul directei implicări în elaborarea acestor texte fundamentale, am exprimat, prin atitudinea noastră, forța democrației socialiste în acțiune.

Împreună și în consens cu întregul popor, am susținut propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în funcția de mare răspundere de secretar general al partidului. Delegații la Congres s-au făcut interpreții voinței noastre unanime, interpreții intereselor majore ale României socialiste. Strălucit teoretician și militant al marxism-leninismului în acțiune, în continuă efervescență creatoare, dinamizînd prin prezența și exemplul său viața politică a țării, patriot fervent, neprecupețînd nici un efort în împlinirea misiunii sale istorice, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat la conducerea partidului în cea mai fertilă perioadă din istoria de pînă acum a României socialiste. În fața Congresului, cuvintele secretarului general al partidului au răsunat ca o profesiune de credință a unei vieți dedicate integral poporului, patriei sale: *„Vă asigur că atît timp cît voi putea servi în bune condițiuni partidul și poporul, nu voi considera nimic mai presus decît poporul meu, partidul, socialismul“.* Salutăm cu entuziasm, alături de toți oamenii muncii din țara noastră, această înaltă investiție. Avem convingerea că participăm la evenimentele de rezonanță istorică, cu adînci repercusiuni pentru viitorul României socialiste. Garanția muncii și a libertății noastre stă în luminata cartă a partidului, ratificată de Congresul al XI-lea, în re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului.

Imn

Noi am ales, mereu vom relege
pe fiul cel ales în ziua oară,
bărbatu-a cărui dragoste e lege
și-a cărui lege este dragostea de țară.

El ne-a-nvățat ce-nseamnă fiecare;
i-a dat curaj luminii să ne spună,
i-a dat lumină florii să înflore,
trăim această floare împreună.

Noi re alegem deci pe cel ce știe,
pe cel ce vrea și poate pentru țară
să ne arate-o altă Românie-n
aceeași Românie legendară:

o Românie-a cinstei exemplare,
o Românie-a fiecăruia din noi,
o Românie dulce fără care
nici unul n-am putea trăi apoi.

Noi re alegem deci pe cel chemat,
de dragostea de-a fi a celor mulți
el cel dintii, el unicul bărbat
care înseamnă că suntem mai mulți,

care înseamnă că suntem ca unul
în jurul celui care ne-a unit,
care înseamnă că el e tribunul,
el, geniul țării liber consimțit.

Ion NICOLESCU

Ordine și libertate în roman

Revenirea la materia, eroii și întâmplările din *F* nu mai surprinde acum la D. R. Popescu, după ce în *Vinătoarea regală* izbutise, în narațiunea titulară, să scrie, să spunem cuvântul, o capodoperă, cu aceleași procedee. *O bere pentru calul meu* (Editura Scrisul românesc) ne introduce așa dar în cunoscuta arie geografică sud-vestică, unde sînt situate Turnuvechi sau Pătirlagele și unde se consumă ultimele sau, știm noi?, aproape ultimele scene ale dramei în care au fost antrenati Horia Dunărințu, Moise, Celce, Don Iliuță, Sevastița și toți cei știuți din volumele anterioare. Pasiunea justițiară și vindictivă a scriitorului a rămas intactă, forța barocă a imaginației sale la fel de puternică. El o verifică în marile tablouri în care, ca și în *Vinătoarea regală*, e surprinsă colectivitatea antrenată de impulsuri aberante pînă la psihoza generală. Cel care prilejuiește în roman declanșarea reacțiilor colective este Mișu, calul lui Moise, prin intermediul căruia întreaga narațiune capătă turnura unei parodii evanghelice, grotești, dar nu mai puțin zguduitoare, asociate ideii de circ hilar și straniu în care sînt antrenate reprezentanții forțelor malefice din cărțile lui D. R. Popescu.

Cronologic, atît cît poate fi vorba de cronologie la acest scriitor, sîntem situați într-o perioadă ușor ulterioară celei din *F* sau din *Vinătoarea regală* dar și cu elemente de simultaneitate și concordantă. Moise e urmărit de spectrul lui Horia Dunărințu, Celce, complice întru blestemății, putrezește și nu poate muri, Don Iliuță continuă în a-și desfășura logoreea sa raționantă. Cel care pare a polariza interesul narațiunii este, de astădată, Moise, care traversează un surprinzător proces de conștiință, începutul, neclar încă, al unei expiații. El a rămas același individ periculos, capabil de crime cu acoperire perfectă dar trecerea timpului și negăsirea cadavrului lui Horia îl neliniștesc, îi dau sentimentul apropierei morții. Moise e vinovatul clar pentru toți cei interesați în împlinirea justiției, imposibil însă de dovedit prin probe materiale, în fața lui dovăindu-se neputincioasă și logica reparatorie a lui Don Iliuță. Singura modalitate de a-l contracara și de a-i adînci ruptura interioară este invocarea unor probe supra-naturale. Cea care se obligă să le aducă este baba Sevastița, adevărată vestală a unui nou cult al căru obiect e calul vorbitor, Mișu. Acesta din instrument al lui Moise, se transformă într-o conștiință a vinovăției generale. Prin intermediul calului, Sevastița își „traduce” călătoriile sale onirice, vizitarea raiului și a iadului, putînd doar în acest fel disloca armura impenetrabilă a lui Moise și a celorlalți în culpă. Povestirile Sevastiței au o adevărată valoare experimentală, ele slujind studierii reacțiilor celorlți incriminați. Reacții care se coagulează pînă la urmă în asasinarea, cu participare colectivă, a calului vorbitor într-un mod care pa-

rafrazează, grotesc și sinistru calvarul. Dar această moarte nu înseamnă un sfîrșit ci un nou stimul pentru tribulațiile lui Moise, inspiratorul ei din umbră. Don Iliuță sugerează că dispariția totală a calului, inclusiv a probelor materiale ale morții, va trezi permanent în Moise amintirea celeilalte morți, asemănătoare într-un fel, a lui Horia Dunărințu, incitînd în continuare căutările autorului ei. Romanul este, deci, „deschis” și ipotezele scriitorului au, mai departe, cîmp liber de manifestare. În afara unor tipuri foarte specifice prozei lui D. R. Popescu, ilustrînd monstruozaitatea absolută sau puritate absolută, instrumentul orb al puterii (Teavălungă, demascată în final a fi, printr-o răsturnare iarăși foarte specifică, nu cel declarat, ci fratele său geamăn, crezut mort), delatorul absurd pînă la demență (Oprică), *O bere pentru calul meu* se impune prin extraordinara forță a tablourilor colective, cu valoare simbolică, răspunzînd tablourilor similare din *Vinătoarea regală*. Sînt tablourile în care apare, ca un singur personaj, „acest convoi de oameni gălăgioși, vorbind din cale afară, sceptici, batjocoritori, prosti, predenți (ca unul sau ca altul, exemplificările se știu), această hoară beată pentru unii, plină de curiozitate pentru alții, această lume prudentă sau trăsă de pătrăgeni mici și mari” (p. 171).

Romanul, iarăși trebuie să o spun, în comparație cu *F* sau *Vinătoarea regală*, suferă însă, de frecvente căderi de tensiune, de pierdere a ideilor în posta informă a aglomerării de situații și comentarii. Amestecul de sublim și macabru, real și fantastic, propensiunea pentru baroc sînt proprii scriitorului, dar aici se instaurează un aer de artificialitate, vizibil de la debutul capitolelor („Nicanor: Sevastița mi-a zis: l-am spus lui Moise: nu cred etc., p. 42) și mai ales, o cu totul neadecvată alură didactic-explicativă. Locvacitatea erilor era altădată un semn distinctiv, al lor, prozatorul păstra o distanță marcată prin ironie sau simpatie. Acum însă creditul acordat verbiozității personajelor este excesiv, paginile în care se reiau și se reexplifică ce se știa de mult, se aglomerează în divagații parazitare: „da, să fii iertat, Moise, că n-ai de ce, tu n-ai crezut decît în struguri și în zeama lor și în tot ce iese din pămînt, în cartofi, tu n-ai înțeles... și o să mori cum ai trăit fără să înțelegi că mai există o depărtare,, un cîmp de lumină, o lume luminată... tu n-ai ascultat decît de ce-ai văzut și ai voit... și te-ai luat după laude și băta din palme, singurele, este Mișule? semne... și oricît te-ai înflăcărat, și oricît ai greșit... ceva mai sus n-ai găsit nici în om, nici în altcineva, n-ai atins cu gîndul decît ce era lîngă tine” etc. (p. 159). Așa că, iarăși în comparație cu *F* și *Vinătoarea regală*, *O bere pentru calul meu*, se situează pe un punct inferior al sinusoidei ciclului. Dar, nici un scriitor nu poate fi e-

gal cu sine însuși, nici chiar unul miraculos cum e D. R. Popescu.

*

Spre deosebire de *Paradisul pentru o mie de ani*, roman de evocare cel puțin în intenție, a unei epoci cu profunde semnificații politice, cel de al doilea roman din acest an al lui Romulus Guga, *Adio Arizona* (Editura Dacia), are o determinare temporală mai puțin sigură și un mai pronunțat caracter poetic. Scris cu o acuratețe superioară, *Adio Arizona* e romanul unei false anchete, provocate de dispariția lui Traian S., din cauza întîlnirii propriului său dublu, mai vîrstnic. Cel care întreprinde pseudoancheta, „naivul” Pompiliu Voltaire îl ia ca ajutor pe bătrînul B. B., în spovedania sa făcută în fața unui autor de provincie, cum sună subtilul, își evocă tinerețea și meditează liric pe cele mai diverse teme. Practic, ancheta dispăre, ironizată chiar, prin faptul că toți cei ce l-au cunoscut pe Traian S. vorbesc despre cu totul altcineva decît despre cel dispărut. Se instaurează, în schimb, o poezie discretă a trecutului, dintr-un timp, cînd eșor ridicată sau coborînd în absurd, *Arizona* e cofetăria — loc de reuniune altădată a tinerilor care au descoperit „că vor același lucru”. Micile poeme, narațiuni sau reflecții sugerează mentalitatea generației eroice care a început revoluția, confruntată acum cu generația care descifrează tainele timpului prin creiere electronice. De la lirismul delicat al naivului ascultînd dimineata glasul plantei care cere apă se trece la cinismul și optica pîdeștră a aceluiași narator unic care, în locașuri, între bere, sarmale și mititei, are nostalgia gesturilor romantice ale tinereții. Partea cea mai atrăgătoare a romanului stă tocmai în această alternanță de planuri, dominată de spectrul adolescenței și tinereții pierdute. Supără însă excesiva... naivitate a naivului, luată prea în serios și atunci cînd propune pe un ton moralizator constituirea unei grădini zoologice cu exemplare din cele pe care nu le mai dorim între noi și cînd reflectă grav: „Lumea papagalilor aparține lumii de ieri dar concăniții lor mai cutreieră încă lumea” (p. 21) și cînd relatează întîlnirea cu un Dumnezeu trist, fiindcă a înțeles că el e muritor și lumea nemuritoare. Nu în asemenea aluneări, accidentale totuși, stă fragilitatea romanului ci în posibilitatea practic nelimitată și nesupravegheată a divagării pe cele mai diverse și mai neașteptate teme. Romancierul prea se lasă sedus de apetitul său digresiv, uitînd că, într-o oricît de modernă proză, libertatea trebuie să slujească unui principiu, unei idei directoare. Incheierea caută să găsească romanului un sens ordonator. Intors acasă, naratorul întîlnește și el un dublu, mai în vîrstă, semănîndu-i și nepetîndu-l în gesturi. Spre deosebire însă de Traian S., el nu cedează resemnării și dublului, semnificînd bătrînețea precoce, dispăre. În lumina finalului, întregul roman capătă un înțeles metaforic.

ION CHIRIAC

Cîntece de rouă

1

Pleoapă-i pe țară cerul, dilatăta
Pleoapă-i pe țară cerul, țara toată
E-un ochi sub cer care a prins să vadă
De gînd atins ca de o rouă fermecată

Pămîntul vede, vede piatra, omul și pomul de asemeni vād
Și ochiul țării vede înainte și vede ochiul țării îndărăt
Zotund și plin de cer ca roua și pur ca valul de omăt
Cu ochiul țării și cu ochii destinul neamului îl vād

Și vede-n lume, iață, ochiul țării
Ochiul, cîndva al disperării
Ochiul cernit de umbrele-ntristării
Azi ochiul nostru, al visării

Ochiu-nflorit cu dor din ce-o să fie
Ochiul adus aici din veșnicie
Al nostru ochi, de cremene, dar vie
De cer umplut e ca de veșnicie

Si-i țarnă ochiul nostru, brad și piatră
Pe care se aprinde-un foc la vatră
Pe care la o stîină-un ciine latră
Pe care crește nouă, lumea, dintr-odată

Mici aibi ca bruma din eternitate
Pasc grai și cîntă în balade
Și doize cresc, de dor și de dreptate
Ca naște mari drapele murmurate

Cîmi mai barbați ramas-au pe văi joase
La orele primejdiioase
Cînar de ne cîntă-n inimă și-n oase
Buciname dragi si fluiere duiioase

Cuprinde tot și vede și-nțelege
Al țării ochi cu pleoapele de lege
Cu pleoapele de datină străveche
Cu pleoapa de visare și de veghe

E-n zori de zîmă și o stea
După lumină-s sigur c-ar vedea
După căldură cred că-i țara mea
Și după gînduri știu că vād cu ea.

2

Și iață că lumina poartă rouă
Că roua-i însăși ea lumină nouă
Că gîndurile-n noi, de rouă noi ni-s nouă
Că sîntem mulți și roditori de rouă

Rouă sorbim și respirăm deodată
De rouă-i duhul nostru dilatat
Rouă-i sudoarea care ne-a-nstelat
Și-i flux de rouă singele, netulburat

Intr-un adinec și-ntr-un amar trecut
O patrie de rouă s-a vîndut
Și-am mai păstrat doar cît a încăput
În ochii noștri de la început

Vă spun aceasta și toți o știm
Ca mult mai dur și dulce să simțim
Că rouă-am fost și rouă o să fim
Pentru că roua noi o săvîrșim

Și iață că lumina rouă poartă
Pentru că roua-n noi a prins să ardă
Roua ce nici nu dușmănește nici nu iață
Roua, noi înșine, precum o soartă

Rouă fiind să ne-nmulțim ca ea
Pînă cînd piatra se va-nroua
Pînă cînd lumea rouă o să vrea
Pînă prin rouă lumii se vor vedea.

3

Ei da, acum se scaldă toți în rouă
Piinea și mielul se găsesc în rouă
Și cel ce intră-n rouă este rouă
Se-mpărtășește și devine rouă

Ei da, izvorul nu s-a strămutat
Nici roua-n care noi ne-am botezat
Riul de rouă curge ne-nctat
Și roua mămă nu s-a tulburat

Ei da, atîta rouă s-a distrus
Dar roua noastră a fugit în sus
Roua cu vază și roua cu auz
Și iață roua unde ne-a adus

Ei da, Ei da, și iarăși da!
Începe rouă a triumfa
Rouă începe lume-a-nroua
Și rouă sîntem noi. Ei da!

CONGRESUL ÎN CONȘTIINȚA NOASTRĂ

Chezășie a viitoarelor înfăptuiri

Alături de întregul nostru popor, în spiritul unei înalte responsabilități comuniste și patriotice, am urmărit cu deosebit interes lucrările Congresului al XI-lea al partidului. Țin să-mi exprim, și cu această ocazie, adeziunea deplină la politica internă și externă, la documentele adoptate de Congres, documente de însemnătate istorică pentru destinele patriei noastre, pentru accelerarea progresului economico-social al țării, pentru făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat de tovarășul secretar general, reprezintă pentru mine, ca și pentru toți comunistii din Combinatul de fibre sintetice Iași, un document de o uriașă valoare teoretică și practică, constituind un vast program de acțiune și sarcini pentru fiecare domeniu de activitate materială și spirituală. Raportul reprezintă un strălucit model de abordare creatoare a problemelor dezvoltării construcției socialiste, de jalonare a obiectivelor fundamentale și a direcțiilor de bază ale înaintării în ritm accelerat pe calea progresului și a înfloririi națiunii noastre socialiste.

În aceste momente istorice, de importanță epocală pentru poporul român, forumul comunistilor a adoptat grandiosul program al unui viitor luminos, menit să ridice România pe noi culmi ale civilizației. Face parte din colectivul Combinatului de fibre sintetice Iași care s-a angajat cu toate forțele în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen. În acest sens, am îndeplinit sarcinile pe primii patru ani cu 95 zile înainte de termen, avem un devans de 1,4 miliarde lei producție, iar, în ajunul Congresului, am raportat conducerii de partid și de stat că ne-am realizat integral angajamentul anual, dând o producție suplimentară în valoare de 168 milioane lei.

Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român este chezășia înfăptuirii întocmai a prevederilor însușite pentru marea noastră țară de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și de înaintare a României spre comunism. Motiv de a primi acest eveniment cu un profund sentiment de mândrie patriotică și cu angajamentul de a ne arăta, prin faptele noastre, la înălțimea istoricului moment pe care-l trăim.

M. GHEORGHIU
Secretar al comitetului
P.C.R. — Combinatul
de fibre sintetice Iași

Congresul partidului — congresul națiunii

Sînt evenimente în viața unui popor care-și pun pecetea asupra întregii lui dezvoltări, momente de răscruce și rezonanțe și implicații fundamentale. Un asemenea eveniment l-a constituit și îl constituie Congresul al XI-lea al P.C.R., Congresul întregii noastre națiuni.

Documentele istorice aprobate de marele forum al comunistilor conferă muncii noastre noi dimensiuni, crează o viziune clară asupra perspectivei ce se deschide României socialiste. Ele prilejuiesc fiecărei comuniste, fiecărui membru al eroicei noastre națiuni socialiste o meditare profundă asupra realizărilor epocale ale socialismului, asupra viitorului comunist al patriei.

Emoția acestui mare eveniment îndreaptă gândurile și sentimentele fiecăruia dintre noi, la unison cu întreaga țară, spre cel care și-a adus și își aduce o contribuție decisivă, în fruntea partidului, la făurirea viitorului fericit al României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului — dorință unanimă a întregului popor — atestă chezășia sigură că marele program aprobat de Congresul al XI-lea va fi dus neabătut la îndeplinire, că țelurile noastre de azi vor fi mline o realitate vie.

Programul partidului — programul întregului popor — apare ca o limpede defnire a unei realități esențiale: aceea că izvorul puterii creatoare a României socialiste rezidă în unitatea poporului în jurul P.C.R., în deplina concordanță dintre năzuințele maselor și politica partidului.

Documentele aprobate de marele forum al comunistilor vădesc o inestimabilă valoare teoretică și practică, fapt pentru care Congresul al XI-lea al P.C.R. se înscrie cu litere nepieritoare în cronică epocă contemporană.

Raportul prezentat la Congres de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prezentînd bilanțul mărețelor realizări ale poporului nostru sub conducerea partidului și trăsînd jaloanele viitorului comunist al patriei noastre, impresionează profund și prin analiza științifică, marxist-leninistă, făcută schimbărilor intervenite în lumea contemporană. Subliniem concluzia la care ajunge Raportul, că vechile relații internaționale — economice și politice — nu mai corespund noilor transformări revoluționare, revoluției științifice și tehnice, prezente în arena internațională a noilor state de cîrînd eliberate de colonialism, și că este necesar să se instaureze o nouă ordine economică și politică internațională. Programul în zece puncte prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu este de natură să asigure o nouă ordine economică și politică, să ducă într-o perioadă de timp dată la înflorirea civilizației umane.

Reținem, de asemenea din Raportul prezentat, linia politicii internaționale a partidului nostru, de extindere a relațiilor și contactelor cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele și mișcărilor revoluționare și antiimperialiste din lume, politică oglindită în prezenta la Congres a delegațiilor din 99 de țări.

Plini de încredere și însușești de un elan deosebit, noi cei ce activăm în învățămînt, ne-am însușit cu înaltă responsabilitate hotărîrile Congresului partidului, proiectîndu-ne în lumina acestor hotărîri jaloanele activității noastre viitoare. Conștient de justa politica partidului, cadrele didactice vor depune eforturi și mai mari pentru îndeplinirea dezerideratelor integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, pentru obținerea maximumului de randament în toate aceste sectoare.

Prof. dr. Ionel HAGIU,
prorector al Univ. „Al. I. Cuza” — Iași

Noi perspective ale gîndirii economice

Prin adoptarea de către Congresul al XI-lea a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste

multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — Carta fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului — se deschide perspectiva unei epoci noi în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, trăsîndu-se linia strategică generală și orientările tactice pentru ridicarea țării

„În noile condiții ale dezvoltării patriei noastre socialiste, arta și literatura sînt chemate să dea expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărîrea sa de a merge neabătut înainte“.

(Din Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU)

„Se poate, deci, afirma că cincinalul 1976—1980 va marca ridicarea României pe o treaptă superioară de dezvoltare, parcurgîndu-se astfel o parte însemnată a drumului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate în România“.

(Din Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU)

rii noastre pe culmile luminoase ale civilizației comuniste.

În același timp, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea al P.C.R. și sarcinile de viitor ale partidului, prezentat de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, document de o excepțională importanță teoretică și practică pentru întregul nostru popor, prin profunzimea științifică și realismul cu care sînt analizate problemele vieții contemporane, cucerește mințile și inimile întregii noastre națiuni. Totodată, Raportul constituie pentru întregul nostru popor o chemare la meditație și la acțiune, la ampla activitate pe care o implică etapa istorică a dezvoltării noastre social-economice pe care o vom parcurge.

De asemenea, realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului, constituie garanția aplicării consecvente a luminosului program comunist al României.

Acestea sînt numai cîteva din temeiurile care stau la baza adevăratei noastre depline la toate documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., la întreaga politică a partidului și statului nostru. Pentru lucrătorii din domeniul științelor economice — ca și pentru ceilalți oameni ai muncii — Raportul este un puternic stimulent care fertilizează gîndirea noastră și spiritul militant, combativ al activității noastre, dînd noi valențe întregului sistem al științelor economice care trebuie să se ridice, prin funcțiile sale transformatoare, la nivelul exigențelor etapei istorice pe care o parcurgem.

Identificîndu-se cu sarcinile ce revin învățămîntului din țara noastră, căruia partidul îi conferă misiunea nobilă de „factor principal de educație și formare a tineretului, a întregului popor“, învățămîntul superior economic se angajează să-și îmbunătățească radical conținutul, axîndu-se integral pe cerințele teoriei și practicii social-economice, pregătînd cadre de economiști cu un profil larg, capabile să analizeze complexitatea fenomenelor și proceselor social-economice, să aducă soluții optime, temeinic fundamentate, pentru rezolvarea problemelor pe care le implică construirea noii orînduirii, în scopul asigurării unui echilibru dinamic mersului nostru ascendent pe noi culmi de civilizație și progres social.

Prof. univ. dr. C. NICULICIOIU

Agricultura — ramură hotărîtoare

Cu deosebit interes și mîndrie patriotică am luat cunoștință de Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român prezentat de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de al XI-lea Congres.

În consens cu voința unanimă a întregului partid, a națiunii noastre socialiste, dînd o înaltă apreciere conținutului de idei și teze de o valoare inestimabilă pentru destinele României, mă alătur cu întreaga putere de muncă voinței de nezdruccinat a poporului de a construi societatea socialistă multilateral dezvoltată și de a face totul ca trandafirii roșii ai comunismului să prindă rădăcini adînci în glia străbună, spre bucuria și fericirea noastră și a urmașilor.

Cu gîndul la viitorul luminos al patriei, nu vom uita niciodată contribuția pe care trebuie s-o aducem la îndeplinirea prevederilor istoricelor documente adoptate de Congres.

În raportul Comitetului Central, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, reales unanim în funcția de secretar general al Partidului, se apreciază rolul agriculturii ca ramură de bază hotărîtoare pentru realizarea programului economic al partidului. Am reținut cu bucurie faptul că fondul de investiții pentru agricultură va fi suplimentat cu 15—20 miliarde lei comparativ cu cel prevăzut în proiectul de directive, ajungîndu-se astfel ca în cincinalul viitor acest sector să primească din partea statului suma de 110 miliarde lei.

Scolii agronomice superioare, chemată să pregătească cadre de specialiști cu calificare superioară îi revin deci sarcini de cînstă, prin ancorarea procesului didactic mai ferm în realitățile practice, a legării, în general, a învățămîntului de producție, a ridicării calității acestuia prin fundamentarea teoretică a fenomenelor biologice în concordanță cu ultimele cuceriri ale științei contemporane, prin dotarea tehnico-materială

a stațiilor didactice, să se creeze studenților condiții optime de pregătire. Viitorii absolvenți vor fi în măsură să realizeze sporirea producției de cereale, plante tehnice, legume, să asigure extinderea și exploatarea sistemelor de irigație și traducerea în faptă a programului național de ridicare a zootehniei.

În același timp vom crește și educa cu grijă tinerele cadre pentru ca producția să primească nu numai foarte buni specialiști ci și cetățeni devotați cauzei comunismului, caractere ferme, înarmate cu o concepție științifică despre lume și viață, cetățeni care să-și iubească patria, să muncească pentru înflorirea ei, s-o apere la nevoie, așa cum este voința întregului popor exprimată atît de clar la cel de al XI-lea Congres prin cuvîntul primului fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.

Prof. dr. doc. Alex. LAZAR
Rectorul Institutului Agronomic
Iași

Proiecția îndrăzneță a viitorului

Am ascultat cu sinceră emoție și cu încordată atenție cuprinzătorul raport prezentat, cu deplină clarviziune politică, de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața delegațiilor la cel mai înalt Forum al comunistilor din România, în fața întregii țări, — document de excepțională importanță istorică elaborat de solidul fundament de granit al grandioaselor noastre realizări socialiste de pînă acum și, în același timp, amplă și lucidă proiecție de aur asupra anilor și deceniilor spre care pășim, cu fermitate, înainte!

Incontestabil lucru, e vorba de un raport care își are izvoarele limpezi, mereu proaspete și inepuizabile în mintea și înima națiunii noastre, în istoria eroică ce trece, de milenii, prin conștiința noastră patriotică, prin spiritul de solidaritate internațională ce ne animă pe toți, în creația în continuă efervescență a poporului ce caracterizează pulsul accelerat și fierbinte al actualității. Exprimînd, la cota apoteozei prezentului socialist, afirmarea plenară și cutezător-construcțivă a energiei noastre naționale, a genului nostru creator manifestat, cu eficiență tot mai sporită, pe toate multiplele planuri de activitate, acest magistral document pe care, desigur, istoria îl va însemna cu incandescența slovelor celor mai strălucitoare, reliefează cu pregnanță calitățile eminențului conducător al partidului și statului nostru. Fiîndcă, într-adevăr, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — reales prin voința întregii națiuni în fruntea partidului, suflul de o neobișnuită vigoare care militează neobosit și cu o pilduitoare consecvență și care, astfel, transformă exemplar țara, personalitate de profundă prestanță și spirit deosebit de activ care scinteiază și transmite cugetelor noastre puternica vibrație a spiritualității sale fecunde, — știe, ca nimeni altul mai mult și mai bine ca, din multiplele însușiri extraordinare pe care, evident, le posedă, să facă tot atîtea veritabile instrumente de acțiune, spre binele tuturor celor ce muncesc cu devotament patriotic cu vocație și întransigență revoluționare, cu pricepere și cu hărnicie, în scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România. Iată de ce, ca scriitor, în consonanță cu toată suflarea acestei țări, îmi alătur, cu franchețe, glasul meu de totală adeziune la toate documentele majore și hotărîtoare adoptate de Congres, direcțiile luminoase spre care, teoretic și practic, sîntem, în mod înțelept, călăuziți de partid, fiind, cu certitudine, ingenios calculate la scara măreață a propriilor noastre năzuințe ale fiecăruia, de ascensiunea spre culmile mult dorite ale progresului, bunăstării și păcii.

Ion ISTRATI

Vastele posibilități ale artei

Ne aflăm încă sub impresia puternică pe care a produs-o Raportul prezentat de către secretarul general al partidului în fața poporului. Există în acest Raport o încărcătură umanistă de proporții nemaîntîlnite și sînt mîndru să pot participa, alături de întregul popor, la realizarea acestui program de propășire, prezentat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Să-l înfăptuim noi, cei din vastul cîmp al muncii productive, dar și cei care, în ore de trudă migăloasă, izvodim cuvinte și imagini ale fascinantului și tonicului prezent.

Am reținut cu deosebit interes observația de profunzime, care jalonează munca celor care se străduie să fie rapsozii timpului lor, creatorii de frumos: „Fără îndoială că scriitorii, pictorii, compozitorii toți slujitorii artei și literaturii nu-și vor precupeți munca și talentul pentru a crea noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cît mai variate, preocupările și frămîntările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămătată în ziua de mîine, în viitorul de libertate și independență al națiunii noastre, în viitorul comunist“.

Cuvinte care pătrund în liniștea atelierelor noastre, aducînd cu ele zvonul constructiv al țării, aerul tare al înălțimilor și adierea pămîntului nostru mereu reavăn, bucuria de a-l ști pe tovarășul Ceaușescu reales în cea mai înaltă funcție a partidului.

Ion GINJU,
pictor

ION DODU BĂLAN

O lucrare
de dialectologie
istorică

Editura Academiei a publicat, de curând, sub semnătura lui I. Gheție și a lui Al. Mareș, o primă lucrare de dialectologie istorică de proporții întinse, intitulată **Grauirile dacoromâne în secolul al XVI-lea**.

Lucrarea „descrie o etapă din evoluția grauirilor dacoromâne” (p. 33). Cu toate acestea, ea nu se limitează numai la particularitățile limbii secolului al XVI-lea, ci analizează fiecare fenomen prin prisma procesului de evoluție a limbii noastre, începând cu atestările din secolul al XIII-lea și terminând cu informațiile din arhivele lingvistice. Numeroasele referiri la tot ce s-a scris mai important, în trecut sau în etapa actuală, despre limba secolului al XVI-lea, verificarea minuțioasă a materialului cu datele din atlasele lingvistice dau acestui studiu o deosebită consistență.

Autorii delimitează grauirile dacoromâne din secolul al XVI-lea apelând „cu precădere la textele neliterare” (p. 58), adică la documentele ce reprezintă limba vorbită. După un capitol introductiv (p. 27—64) urmează, în partea întâi a lucrării, descrierea fenomenelor specifice (p. 67—304) apoi, în partea a doua, prezentarea structurii dialectale a dacoromânei în secolul al XVI-lea (p. 304—347). Lucrarea se încheie cu o scurtă prezentare a principalelor rezultate la care au ajuns cei doi cercetători și cu un indice de autori și de cuvinte (p. 351—388).

Autorii admit, ca și Al. Philippide, Iorgu Iordan, Emanuel Vasiliu două subdialecte dacoromâne, unul nordic și unul sudic, constatând că cel dintâi este mai fărâmițat. Ei vorbesc, de aceea, de mai multe grauri, corespunzând următoarelor provincii sau regiuni: Țara Românească, Moldova, Transilvania de nord, Banat-Hunedoara. Din lipsă de documente precis localizate nu au putut fi făcute observații speciale asupra grauirilor din Maramureș și Crișana.

Lucrarea se caracterizează prin informație largă, prin analiza foarte atentă a particularităților lingvistice regionale precum și printr-o organizare riguroasă a materialului. Multe din faptele de limbă cercetate au, am putea spune, caracterul unor micromonografii.

Cum era și firesc, nu sînt reținute toate particularitățile lingvistice culese din textele folosite, ci în general cele „specifice”, care sînt, deci, „capabile a da naștere unor «opoziii» interdialectale” (p. 59). Studiul cuprinde, astfel, și numeroase sugestii pentru discuția, încă neîncheiată, a repartiției actuale a teritoriului lingvistic dacoromân.

Autorii arată multă prudență atunci cînd includ un text sau altul în cercetarea lor. Ei se străduiesc, în același timp, să reconstituie, acolo unde lipsesc dovezile scrise, răspîndirea pe care ar fi putut-o avea, în secolul al XVI-lea, anumite particularități dialectale. Procedeu este, în multe cazuri, riscant, fapt pe care, de altfel, autorii îl și mărturisesc. Nu întotdeauna se pot lua toate măsurile necesare de precauție. Avem în vedere faptul că unele particularități dialectale dacă ar fi așternute pe o hartă i-ar da, într-adevăr, acesteia aspectul unui covor pestrîț. În astfel de cazuri, care i-au și derutat pe unii cercetători din moment ce au ajuns chiar la negarea dialectului, este greu de presupus pînă unde anume se putea întinde o anumită particularitate lingvistică.

Ar fi fost, poate, necesar ca la discuția fiecărei particularități regionale să se arate și poziția ei față de limba literară, care își are începuturile, cum se știe, în perioada veche a culturii noastre și se va dezvolta și perfectă cu timpul, pentru a deveni apoi limba lui Eminescu și Sadoveanu, Odobescu și Argehez, Rebreanu, Goga și Blaga. Toate subdialectele (chiar dacă le reducem la două, ceea ce, după părerea noastră, este o realitate numai pentru limba veche), au adus o serie de particularități în limba literară. Evident, nu toate în aceeași măsură. Oricum, decalajul nu este de natură să îndreptățesc afirmația că „româna literară este muntenească în esența ei” (p. 27).

În sfîrșit, am crede că pentru a discuta exclusiv fapte de limbă vorbită din secolul al XVI-lea, autorii ar fi trebuit să elimine și cele două „texte literare”, dintre care unul este *Palia* de la Orăștie. Incluziunea în discuție a unor texte literare ar putea lăsa impresia că nu s-a procedat totuși cu toată consecvența la alegerea materialelor reprezentînd particularitățile limbii vorbite.

Lucrarea recenzată, care urmărește dinamica diferitelor isoglose de-a lungul timpului și corectează, totodată, o serie de afirmații ale unor cercetători precum și multe interpretări sau transcrieri greșite de documente vechi, va constitui o carte de referință pentru toți specialiștii preocupați de dialectologia istorică. Ea se înscrie printre realizările de seamă ale lingvisticii noastre actuale.

Ștefan GIOSU

Opera de critic și istoric literar a lui Ion Dodu Bălan (Influențe folclorice în poezia noastră actuală, 1955, Delimitări critice, 1964, Octavian Goga. 1966, Valori literare. Eseuri asupra literaturii române, 1966, Condiția creației. Portrete, 1968, Cuvintele au cuvîntul, 1971, Octavian Goga, teză de doctorat, 1971, Ethos și cultură sau vocația tinereții. 1972, Ediția critică Octavian Goga: Opere, vol. I, II, 1967, III, 1972, Octavian Goga interpretat de... 1974 etc.) este expresia efectivă a unei sensibilități cu o mare deschidere spre idei și valori. Vocația critică a lui Ion Dodu Bălan este dublată de aceea a unui ideolog care, înainte de a ne convinge de valoarea estetică a unui roman, ne vorbește — de cele mai multe ori cu o patimă extraordinară — de nivelul ideologic al operei. De tinerețea ideilor fundamentale, de fondul ei moral și etnic. Pentru Ion Dodu Bălan, o operă este o existență, o conștiință, un model de viață. Criticul nu se hazardază niciodată dincolo de spațiile solide ale perspectivei istorice. Opera este pusă să vorbească limbajul actualității, să răspundă unui sentiment al modernității. Ion Dodu Bălan nu analizează poeme sau romane, ci opere care formează literatura unei națiuni. Ideea de actual, de modern este înțeleasă nu ca un efect direct, inevitabil, al cronologiei, ci ca mod esențial de a întreprinde în timp, în cicluri fecunde, deschise, o relație valorică, o permanență.

Toate analizele și comentariile lui Ion Dodu Bălan sînt condiționate de principiile criticului. Pentru Ion Dodu Bălan criticul literar este chemat să sprijine procesul comunicării, să defuzeze o conduită psihologică între emițător și receptor, să stabilească raportul dintre operă și realitate. Precizîndu-și o concepție, Ion Dodu Bălan își justifică opera critică. Își definește o metodă, o convingere: „Actul critic, ca rolă sau fără voia celui care îl exercită, înseamnă în majoritatea cazurilor și o opțiune politică, ideologică”.

Ideologul este preocupat de universul etic, dar și de cel estetic al literaturii, de existența morală și socială a scriitorului român. Ion Dodu Bălan scrie admirabile eseuri despre exigențele talentului („Talentul obligă și nu cearșete jargonul”, despre climatul creației, despre falsul scriitor, despre Omenie („Omenia, la români, este în același timp un principiu etic fundamental și un mod propriu de a interpreta și aprecia valorile umane”), despre sensul încreșterii, despre cultul mamei, despre adolescență, despre calomnie, arăd conștiința că luminează — prin idei și adevăruri morale — teraziu predeceșilor. Criticul Ion Dodu Bălan pare în aceste eseuri, ca teme extrase direct din viața morală, un spirit critic lucid, o excepțională artă de polemică care negociează violență în înfrîngerea cederărilor totale. Ideologia necunoscută la chipul șerilor, dar niciodată înfrîngibilă, al moralității. Principiile se confundă cu ideile, căci moralizatul nu se transformă în pamfletar, ci într-un cazușic polemic. Sînt memorabile două portrete: al parazitului și al falsului scriitor. Ion Dodu Bălan e neîncreștat în arta de a smulge realității morale ideea de paraziți ca personalitate grosieră refuzată de existență, dar printru ce o măpăcă a ei. Portretul e lucrat cu mare precizie și cămbuzie de estetică argezieană. Polemistul, și într-un limbaj al cruzimii, dar și al personajului ridiculat, are o singură intenție: aceea de a convinge, aceea de a face ca paraziții să fie recunoscuți. Pogația, ca formă superioară de a descoperi identitatea personajului, ironia, cinismul, logica, dăruie armele de temut ale polemistului. Mască personajului nu întîrzie să apară, să fie numaidecît verosimilă.

... Un Dante al nostru este o sblimă batjocură a falsului scriitor. Polemistul are cuvinte grele pentru astfel de apariție anacronică. Ironia umflă pinzele bunului simț. Ion Dodu Bălan ne vorbește, în autentic limbaj argeziean, de un „băier de patruzeci de ani, scoliit”, de „tomnaticul flăcău intelectual”, care „Smulge dopul și... hopa opul!”. E tipul falsului scriitor care „și-a pictat pe perete o bibliotecă pe care o citește după cotoare”. „Flăcăul intelectual” este creația unui abis de mediocritate.

Cînd polemistul revine pe terenul discuțiilor ideologice, ironia și scepticismul sînt înlocuite cu bucuria redescoperirii valorilor. Temele criticului se numesc: realism și angajare, specificul național, raportul dintre social și es-

tetic, arta și educația civică, schematismul și evazionismul ș.a. Conceptul de realism este definit în relație cu adevărul realității sociale. Un studiu remarcabil ni se pare a fi cel intitulat Specific național și universalitate. Cu toate că unele idei sînt cunoscute, au devenit locuri comune, Ion Dodu Bălan reformulează, lansează concluzii, nuanțează, vine cu un nou punct de vedere (Caracterul și Cadru). E vorba de interpretarea pe care criticul român o dă operei lui Minulescu. Analiza e făcută din perspectiva specificului național: „Creația minulesciană (...) atestă toate atributele specificului național ale simbolismului românesc, pe care-l înțelegem ca un produs al unor realități concrete, de la noi, și nu al unor influențe străine”.

Tabla de materii a interpretărilor critice propriu-zise ale lui Ion Dodu Bălan este foarte cuprinzătoare: de la literatura populară la poezia lui Ioan Alexandru, criticul se pronunță cu egală competență despre poezie, proză, dramaturgie, critică. Specializarea într-un anume gen îi rămîne străină lui Ion Dodu Bălan. Clasicii și modernii își dau mina cordial în comentariile sale. Cînd Ion Dodu Bălan se apropie de poezia românească, referințele la modelele folclorice nu-l părăsesc. Ca să înțelegem cum se cuvîne poezia lui Alecsandri, Eminescu, Coșbuc, oglinzile criticului sînt îndreptate spre origini: creația folclorică, steaua magică a Mioriței. Judecățile de valoare ale lui Ion Dodu Bălan sînt exacte, formulările memorabile: „Intr-un strop de ploaie din Bacovia e tot atîta jale ca în Oltul lui Goga”. Costache Negruzzi „E de o autenticitate neîntrecută, care anunță un Rebreanu, scena maselor „burzuluie” la poarta curții domnești și cerînd capul lui Moșoc. E indiscutabil o scenă care amintește episoade din tragediile shakespeareiene”. Baltagul lui Mihail Sadoveanu „este o capodoperă și un fragment de epopee a poporului român, un excepțional poem al naturii”. Excepțională e analiza dramei Meșterul Manole, definirea personajului Mira: „Iubirea ei pură dă tragicului o notă senină, o luminozitate de apoteoză sacră. Zidurile care se înalță prin viață, îi împrumută parca sufletul. Patima creației, a construcției, nevoia devorantă de a zămisli frumosul cu orice preț constituie, de fapt, simburile umane al tragediei. „Acceptînd jocul cu moartea, Mira e din ce în ce mai mult o idee, și din ce în ce mai puțin o ființă” (s. n.). Simpatia critică a lui Ion Dodu Bălan merge spre marile valori ale culturii naționale: Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, Tudor Vianu, Perpessicius, Vladimir Streinu ș. a. Criticul trăiește drama lui Nicolae Iorga, cumplitul asasinat, și pagina se umple de durere, de revoltă. Moartea lui Nicolae Iorga e văzută nu numai ca o sinistră barbarie, ci și ca o umilire a cosmosului.

Într-un Omagiu lui Perpessicius, criticul a cedat poetului. E un poem critic de o mare frumusețe în arta rostirii adevărului: „Iată, iubite maestre Perpessicius, începe călătoria pe Styr... A venit vremea să treci în universul umbrelor mitologice pe care le-ai încorporat, cu un simț al măsurii și cu o sensibilitate savantă, ca nimeni altul, în substanța intimă a poeziei românești”.

Opera critică capitală a lui Ion Dodu Bălan este studiul monografic Octavian Goga. Numele criticului se leagă de numele lui Goga, căci Ion Dodu Bălan a creat poetului cea mai exactă și cea mai durabilă monografie. Sinteza lui Ion Dodu Bălan e un studiu polemic, demitizant, scris cu înflăcărare. Un poet este explicat ca poet și un politician este văzut ca politician, fără nici o concesie critică. Ion Dodu Bălan a spus adevărul despre o existență dramatică și despre o operă clasică. Criticul ne introduce în satul lui Goga, ne vorbește pe larg de climatul literar al Transilvaniei evocă cu o mare artă literară o lume unde poetul devine un „erou literar”. Totul e reconstituit pînă la amănunt. Drama politică a lui Octavian Goga este înțeleasă în spirit marxist. Ion Dodu Bălan ne restituie un Octavian Goga sub lumina neiertătoare a adevărului istoric. Meritul criticului e capital.

Critic și istoric literar de reală vocație, ideolog cu un viu sentiment al ideilor, moralist subțire, profesor universitar reputat, Ion Dodu Bălan e o voce inconfundabilă în cultura românească de astăzi.

Zaharia SANGEORZAN

ANA GRIGORAȘ

Opt condiții în manieră Kipling

Dacă ai fost vreodată privit
cu incintarea pe care o trezesc
doar florile,

dacă ai fost vreodată căutat
așa cum numai drumețul rătăcit în neguri
știe scotoci zările — după o margine luminată
de sat,

dacă ai fost așteptat vreodată
cu nerăbdarea copilului
care urmează să pășească în odaia
unde-i bradul visat,

dacă pe umărul tău s-a lăsat vreodată
fruntea unei femei —
cu încrederea pe care pasărea o are
în aripile sale,

dacă de pe gura ta a fost sorbit sărutul
cu setea pe care ți-o dă pustiul,

dacă ești cunoscut după mers,
dacă ușa ți-o deschide un zîmbet
și dacă pleci închis într-o lacrimă —
înseamnă că ești cel adevărat.

Pregătiri de baladă

Îmi voi trimite cuvintele
cu miei

să pască pe toate plaurile
noastre.

De-or întîlni-o pe Miorița —

le-oi da în grijă
să se facă iarbă
sub pașii ei.

FRUMUSEȚEA PLASTICĂ A CETĂȚII

In ceasul amurgului de vară când lumina vine aproape paralel cu toate dealurile Moldovei, atât cât scapă din coama Ceahlăului, Iașul văzut de pe Cetățuia sau Repedeia îți apare desprins de pământ, plutind parcă în beteala de raze reverberate, o proiecție crescând pe măsura soarelui nevăzut. In acea clipă unică, orașul are o largă respirație, aburul ei urcând un nimb de rechemare a luminii și această plutire a imaginii reflectate în melancolia înserării îi conferă o frumusețe spirituală aparte. E vorba, deci, nu atât de așezarea în sine, cîntată de un Marcus Bandinus, surprinsă de agerimea creionului unului Raffet sau imaginată doar după tipicul medieval de Bode-nehr — ci de profilul integral al cetății ca centru istoric, cultural, artistic. E vorba de acea atracție hipnotizantă pe care Iașul a exercitat-o de-a lungul secolelor și de acea noblețe a gîndului ce i-a transfigurat mereu existența și i-a dat sentimentul eternității, încredere în destinul istoric al acestui neam.

E orașul în care luna poleiește parfumul teilor ca în Eminescu, oamenii utilizează zicale luate din Creangă, istoria știe să povestească din Sadoveanu; e cetatea tiparnei lui Dosoftei, a verbului românesc urcat pe scenă de Asachi și Alecsandri, a tîngirii lui Barbu Lăutaru despre ireversibilitatea timpului; a generoșilor de la '48 și unioniștilor

de la '59; a socialiștilor din Sărărie și a revoluționarilor de la Nicolina; a veghii lui Ibrăileanu și a impetuozității călinescieni; e Iașul cel venind din Ureche, Costin și Neculce, sporindu-și zestrea an de an pentru a deveni orașul modern de azi, deopotrivă cetate industrială, universitară, centru cultural artistic — un oraș cu memorie bună și de o vitalitate debordantă.

Te stăpînește sentimentul de ceva uriaș în timp și spațiu, un fel de miraj asemănător celui născut din contemplarea panoramei ieșene într-o noapte limpede, cînd orașul e o galaxie coborîtă pe pămînt iar în cer se resfringe un alt oraș ce nu are limită, atunci cînd te afli în expoziția pe care Muzeul de artă din Iași ne-o prezintă sub genericul „Iașii în arta plastică”. Această datorită faptului că muzeografa Georgeta Podoleanu, conștientă de purtindu-și cu cinste, prin vreme, faima de cetate a culturii, orașul Iași a fost leagăn și stimul. Loc de afirmare ori motiv de inspirație pentru plasticienii noștri, a solicitat într-un asemenea con-cel al desfătării toate generațiile și toate genurile, asigurînd însă unitatea de bază a expoziției.

Așadar, locurile acestea obligă la o pondere, omni-prezentă și în expoziția cu sute de lucrări venite din întreaga țară ca într-un pelerinaj sărbătoresc. De la culorile lui Stahi, Bardasare și Gh. Popovică, trecînd prin St. Dimitrescu, Tonitza, Pallady, Băncilă, Iser, Dărăscu, Ressu, Băesu, Briese, Gheață, Nutzi A-contz, Arnold, Ispîr, N. Popa, Steriade pînă la cei pe care-i avem în jurul nostru; de la Raffet pînă la linia șăgalnică a lui Dan Hatmanu sau medita-tivă a lui Val Gheorghiu în crochiurile lor ieșene, ca o consecință a intercalării pe parcurs a unor Jicquidi, Ion Sava, Th. Kiriacoff, toți surprînd din acel patos pe care scriitorii l-au dă-luț în metafore de-a lungul se-colelor.

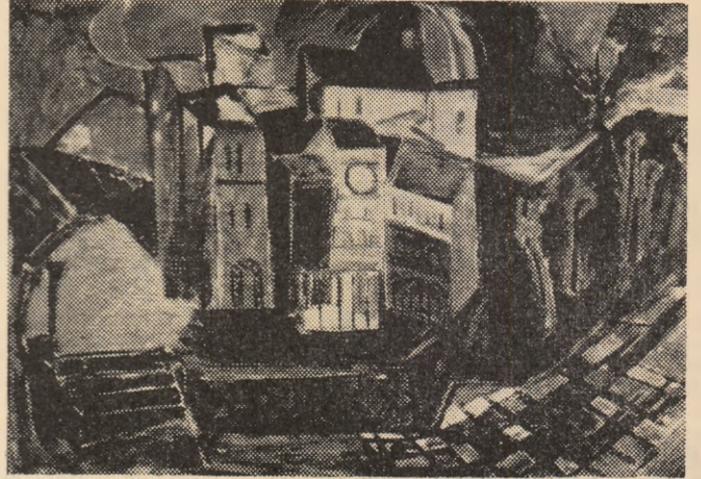
Răspintie de istorie, Iașul e interesant tocmai prin această născuire de viață, primenire so-cială și metamorfoză uluitoare, toate însă altoite pe viguroasa tulbură a echilibrului suveran, a discreției proprii Moldovei. Că registru acest de lirism reținut dar și de viguroasă frazare e conștient: astăzi cu aceleași vir-tuți o confirmă prezența pe si-mele a meșterilor vîrstnic și tineri, deci de la H. Cataragi, Mihaela, Eleutheriade, Adam

Bălțatu, Lucia Demetriade-Bălăcescu, Alex. Ciucurencu, C. Ba-ba, Mihai Cămăruș, Călin Alupei, I. Marsic, V. Dobrian, V. Mi-hăilescu-Craiu, St. Boușcă, C. Agafiței, Alex. Ionescu, Ion Pe-trovici, Gr. Popovici, C. Radin-schi, Viorica Balan, Al. Popovici, urcînd spre Ion Gheorghiu, A-drian Podoleanu, Corneliu Io-nescu, V. Istrate, Ion Neagoe, Gh. Brădățeanu, Maria Lazăr, D. Grigoraș, N. Matyus, Corne-

liu Vasilescu, D. Gavrilean... Și nu întimplător cel mai tînăr meșter al culorilor s-a născut sub privirea albastră a Voronețului și pictează „sub cerul celor mai frumoase primăveri” (Sadoveanu).

Retrospectiva aceasta de la Palatul Culturii, în care pulsează trei secole, atestă ce deose-bite manifestări pot fi realizate în activitatea muzeistică; nu e expoziție ci omagiul și totodată orgoliul acestui oraș pe care istoria anume l-a încrustat cu am-prenta ei spre a rămîne cronică vie și conștiință a unei culturi distincte.

Aurel LEON

Val GHEORGHIU :

„Orașul”

film

„AGENTUL STRANIU”

Răul principal de care suferă filmul „Agentul straniu” este acela al unei flagrante inadecvări a mijloacelor de expresie utilizate, în raport cu finalitatea gestului artistic intenționat. Fi-rește, dezarmanta banalitate a replicilor și aspectul de loc comun al celor mai multe dintre situațiile în care sînt puse personajele filmului nu sînt de natură să ridice valoare acestuia. Dar, ca să fim drepti, banalitatea dialogului și caracterul de prefabricat al situațiilor prilejuite de derularea subiectului sînt un fel de fatal nămol comun al filmelor de acest gen. Dacă deficien-țele filmului s-ar fi redus numai la acestea, am fi putut spune, cu inima împăcată, că avem de-a face cu un film ca atîtea altele. Or, dacă nici măcar acest lucru nu-l putem spune, faptul se da-torează tocmai amintitelor inadecvări. Un fel de paroxistică su-pralicitare a efectelor duce la rezultat total contrar, creînd la un moment dat impresia nedorită că filmul se împiedică la mai fiecare pas în trenea propriei sale parodii. Aceasta, începînd cu o curioasă supralicitare a unghiurilor din care putea fi filmată o scenă, încît nici cea mai inofensivă imagine să nu scape ace-stei obsesive reluări, uneori pe stridențe muzicale (sau de zgomot), care ne toacă nervii, independent de caracterul mai mult sau mai puțin palpitant al momentelor derulate; continuînd apoi cu modul bizar de a rosti replicile, propriu multor personaje, care dezarticulează limba pentru a face și mai evident, dincoace chiar de sensul cuvintelor roștite, natura funciar malefică a personajului. Adăugați la aceasta nivelul rudimentar al postsincronului, care face ca buzele personajelor să se miște într-o totală inde-pendență față cu sunetele pronunțate în acel moment, și veți înțelege de ce naturalitatea este antipodul modalităților la care s-a făcut apel în montarea acestui film. Ca să nu mai vorbim de nefuncționala alternare de ritmuri, montajul excesiv de nervos făcînd subit loc unor veritabile teste psihologice, filmate cu in-cetinitorul, așa încît să ne deruteze definitiv, sleindu-ne și acea fărîmă de bunăvoință, rămasă ca omenească rezervă după toate gratuitele șocuri la care am fost supuși, ca spectatori. Drogat, inginerul Aldea, eroul filmului, va trăi un fel de exaltare băhica, participînd în cele din urmă la o drăcească sarabandă, analitic detaliată pe parcursul nu știu cîtor metri de peliculă. Și asta, pînă la a ne aminti o foarte de bun simț observație estetică a lui Caragiale, mult cunoscută de altfel: „Ori crimă fără discurs, ori discurs fără crimă”. Altfel nu se poate.

Filmul „Agentul straniu” a vrut să demonstreze contrariul. Fără să reușească. A nu ține seama de marea lecție a clasicilor e riscant. Chiar dacă te numești Horia Lovinescu, scriitor de consolidată reputație, sau Savel Stioapu, regizor de confirmată pro-fesionalitate.

Faptul că Florin Piersic este aproape singurul care a găsit nota potrivită, oferă excepția cerută de mai sus amintită, regretabilă, regulă pentru a o confirma. Fără a ne conștientiza însă pentru ceea ce este, față de ceea ce ar fi trebuit să fie acest film.

Sergiu TEODOROVICI

Galeriile „Capola” din Iași

CELA GRIGORAȘ-NEAMȚU

Tapiseriile mari, lucrate în culori reșinate, griuri care evoluează de la negru la alb acuzînd în planul secund pămînturi calde, ocru, orange, brun, se de-voltă vizual mai mult în volum, decît într-un u-nivers sculptural. Vitrinele galeriilor de artă nu le re-țin, lucrările izbucnesc în stradă și par expuse în pînă centru al orașului, ca la un imaginar lărmănos bordel. Numai că formele spațiale create de Cela Grigoraș-Neamțu nu rimează cu clădirile unui baroc vechi roman-tic sau cu ritmul monoton al mediului construit într-o perioadă intermedieară; ele cer o ambițioasă realitate modernă, sugerează forme arhitecturale modulate, sau în mari ansambluri celulare, organizate radial, iar tra-diția nordică este epurată de pitorescul verdeleului și rosulului, sînt reținute numai acele elemente sobre ale ves-timentului: scoarțelor și velnițelor, cergilor bucovinene, maramureșene și transilvănene în care nu s-a produs imixtiunea veacurilor tîrzii. Numai culorile naturale ale lînei groase, poate atîngerea unei foi de nuc, sau a altui vegetal intervin în acest design de cea mai auten-tică modernitate, artă dădică rememorată și ritmată în spațiul urban al zilei de azi și de mine.

Designul are calități de ornamentică interioară prin sugestiile tactile, prin căldura materiei, a palpabilului. Tot atît de bine, fotografiate, reduse la suprafețe plate, reci, formele artistice colorate de Cela Grigoraș-Neam-țu pot deveni fațade de clădiri sau de cărți, argintărie. Acest mod de a surprinde un spațiu și a-l vibra nu este identic cu sursa lui de inspirație din stilizările și geo-metrizările folclorice, din amintirea timpurilor și a dea-

lurilor împărțite în paralelipede și romburi care se pierd într-un orizont succesiv de dealuri unduitoare. Spațiul artistic al Celei Grigoraș-Neamțu este relativist și are o curbură perpetuă în adîncime, ceea ce îi con-fereă mereu dimensiuni volumetrice, depășirea picturii spre sculptură, asemănător efect optic, dar diferențiat stilistic de cel al unei alte mari artiste, de la Cluj, Ana Lupăș. Dacă în arta marii artiste transilvane efectul optic spațial este transferat în volum real, în cazul tapiseriei acestei moldovence, adîncul este sugerat prin textură și cromatică, volumul este imaginat cu inflexi-uni mai puternice, mai ample decît cel real. Supra-fața lucrărilor păstrează ceva din virtuozitatea bizan-tină.

Cînd m-am suit pe dealul înalt, cu forme domoale, dinspre pădurea Birnovei, la locul numit, ca în poveș-tile sadoveniene, Piciorul Lupului, am văzut păsări mari desfăcîndu-și rotat aripile, cu un penaj de griuri rare, acoperind alt penaj de tonuri calde. Acolo sus, prin-tre vîi și miriști, la margine de brădet, aburînd un verde-cenușiu, am descoperit locul de naștere al artistei și al artei sale. Și acum își lucrează tapiseriile împreună cu mama. După anii războiului, izgonită de mizerie și de dorința altei vieți, Cela a coborît spre Iași, apoi spre București la școlile de artă. Din 1966, cînd a în-cheiat capitolul învățătură, fără să fi uitat cu totul ceea ce știa de acasă a expus în sălile Onești, Kalinderu 1969, Simeza 1973 și alternativ la Utrecht, Varșovia, Moscova, Munchen, Paris, Londra și la marile expoziții colective din sala Dalles. Alături de pictorul Ion Sălișteanu este una din cele mai de seamă personalități care a dorit să deschidă o expoziție personală în acest an la Iași.

Emoția artistei și a publicului a fost dublată de sem-nificațiile acestui timp, de reîntîlnirea pe care arta u-nei ieșene o poate realiza în planul sensibilului, cu coor-donate și aspirații ale spiritului nostru colectiv, devenite realitate a formelor plastice. Designul Celei Grigoraș-Neamțu cuprinde în sine adînci particularizări, ele pro-vin din sfera largă a etnosului și vorbesc prin conștiința personalității, care se mai numește și stil original. Sculptura românească s-a distins prin sugestiile pe care le-a făcut arhitecturii la început de veac, de ce n-ar face același lucru, cu alte mijloace tapiseria, înscrinîndu-se în spațiul construit modern? La această întrebare arta Celei Grigoraș-Neamțu a dat un răspuns decis, energic, o tapiserie de cromatică dădică, definită în a-parența unor volume sculpturale.

Radu NEGRU

MIRCEA ȚOCA :

RETROSPECTIVE DE ARTĂ MODERNĂ

Autorul ține să precizeze, cu notabilă fran-cheie în prefața cărții, obiectul, aparent des-tul de modest, urmărit de însemnările sale: „Fiecare dintre eseurile care alcătuiesc ace-st volu-m reprezintă o amplificare a no-telor și însemnărilor prilejuite de vizitarea unor mari expoziții retrospective, dedica-te de prestigioase muzee și galerii opere

unora dintre cei mai de seamă protagoniști ai artei moderne”. Mărturisind că inițial intenționase să realizeze „un eseu mai am-plu despre principalele tendințe și curente ale artei moderne”. Mircea Țoca a consi-derat necesară această prealabilă însumare de micromonografii, menite, pe de o parte, să familiarizeze cititorul cu personalități și valori ale artei moderne, iar pe de alta, să favorizeze devansarea unui asemenea pre-a-labil stadiu al clasării informațiilor și im-presiilor acumulate, printr-o ulterioară considerare a lor din perspectiva ambi-țiosului obiectiv, mai sus menționat. Și trebuie spus cu toată convingerea că ceea ce a rezultat, constituindu-se ca expresivă panoramă a spațiilor artistice investigate, se arată, în același timp, de bun augur, pentru proiectatele demersuri estetice ale semnatarului cărții.

În ceea ce o privește, aceasta se înscrie cu un particular relief în evantaiul nume-roaselor apariții din domeniul cărții de ar-tă, chemate să medieze între iubitorul de artă obișnuit și inestimabila bogăție de va-lori ale artei, unele mai greu accesibile. Motiv pentru care putem vorbi, în cazul cărții lui Mircea Țoca, de un veritabil act de cultură, perfect acordat rigorilor unui

asemenea gest; din care perspectivă, o u-tilă calitate a cărții o constituie evitarea extremelor unei inutile literaturizări a vie-ții omului sau excesive complicării a siste-mului referențial privitor la opera acestuia: succinte și pregnante profiluri-medalion sînt succedate, de fiecare dată, de prezentarea celor mai reprezentative lucrări (disponjibile în muzeele vizitate, ale căror cataloage sînt abundente, dar foarte la obiect citate). Mo-dalitatea care implică, în mod necesar, o prelungire de sensuri, de la om la operă, precum și o subliniere a efigiei omului, prin trăsături definitorii ale operei. În plus, există în carte fecunde deschideri către orizontul global al artei moderne, fiecare creator fiind văzut în contextul valorilor și curentelor de la care s-a revendicat sau pe care le-a prefigurată sau chiar determi-nat, Goya, al cărui robust realism deschide porți multor curente moderne — de la neo-clasicism la suprarealism; Courbet, din rea-lismul căruia s-a inspirat, într-un fel, im-presionismul; Giorgio de Chirico — re-marcabila conciliere a romantismului cu aspirația clasicizantă; Matisse și fovismul — iată tot atîtea pertinente relaționări, ca-pabile să dezarmeze orice dogmatică în-chistare a sensurilor operelor prezentate. Nu-i mai puțin adevărat însă că această

elasticitate implică inevitabil și riscul unei oarecari îndeterminări a termenilor, cel mai supus interpretărilor fiind tocmai frecvent invocatul termen de realism. Un neajuns care nu umbrește totuși imaginea de an-samblu a cărții, atentă la dinamicele echili-bru al unor contrare sau cel puțin contra-dictorii orientări artistice, în cuprinsul că-roră este imposibilă statuarea unei opere, fără o raportare la tabloul cuprinzător al universului artistic în care a fost zămîslită și în care s-a instituit ca permanentă. Sugestie valoroasă, care dă sens întregului demers al autorului, pus astfel sub semnul unei vibrante, dar nu mai puțin întemeia-te, multilaterale comprehensiuni.

„Retrospective de artă modernă” este, în plus, o carte bine scrisă. Stilul cursiv și re-marcabila proprietate a termenilor, sobrietatea expresiei și plasticitatea descrierilor — axate pe semnificații ideatice și de particu-lară modalitate a expresiei sau chiar de inconfundabilă specificitate a limbajului plastic — fac din lectura acestei cărți o în-deletnicire nu numai instructivă, ci și a-greabilă, în sensul nealterat de excesivă și mult prea generoasă uzitare, uneori a a-cestui termen.

AL. I. FRIDUȘ

Enunțul democrației noastre socialiste — precizează Programul partidului — constă în aceea că „orînduirea nouă se poate realiza numai împreună cu poporul și pentru popor”. Cum se subliniază în Program, „democrația socialistă asigură în fapt posibilitățile poporului de a participa la conducerea societății, de a-și hotărî în mod suveran destinele, de a-și făuri viitorul așa cum dorește”. Aceasta este însăși expresia unității indestructibile, în societatea socialistă, dintre partidul comunist și poporul muncitor. Dezvoltarea pe calea socialismului și comunismului, ca operă social-politică de o amploare fără precedent, presupune creșterea continuă a rolului poporului ca făuritor conștient al propriei istorii. Partidul comunist, conducătorul procesului revoluționar al edificării noii orînduiri, acționează ca fiind conștiința de sine istorică a întregului popor. Activitatea de făurire a socialismului dezvoltăie pregnant necesitatea obiectivă a creșterii rolului conducător al partidului. Există în societatea noastră, care a trecut în etapa înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate, un raport direct proporțional între creșterea rolului conducător al partidului comunist și creșterea rolului poporului ca făuritor conștient al istoriei sale. Rolul de conducător politico-organizatoric al partidului este caracterizat de preocuparea pentru totalitatea problemelor în societate. Activitatea partidului este expresia intereselor întregii societăți, și societatea însăși este aceea care, în mod obiectiv și necesar, impune cerința sporirii rolului său conducător. Prin întreaga sa activitate, partidul comunist este organic integrat societății. „Conducerea de către partid — subliniază Programul adoptat la cel de al XI-lea Congres — trebuie să se exercite nu din afară, ci dinăuntrul organismelor sociale, de stat și economice. Acesta constituie procesul firesc, logic al creșterii continue a rolului conducător al partidului, al întăririi unității întregului popor în jurul său, al ridicării conștiinței generale a maselor populare, al participării tot mai active a poporului la conducerea societății”. De aceea, principala formă de întărire a rolului conducător al partidului comunist o constituie, în esență, integrarea sa tot mai profundă în viața societății socialiste. În virtutea acestui fapt, societatea însăși, în ansamblul ei, se manifestă ca o permanentă integrare participativă, ca operă conștientă a maselor de făurire a istoriei. Acest proces dialectic, ca expresie de maturitate istorică în devenirea societății socialiste, constituie o reflecție a democrației autentice a noii societăți. De altfel, esența democratică a noii societăți constă tocmai în această integrare continuă a partidului în societate și, în același timp, în ridicarea poporului la conștiința tot mai deplină a misiunii istorice de a făuri, stăpîni pe soarta sa, sub conducerea partidului, societatea socialistă și comunistă. Cum arată practica edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră — cea mai grăitoare dovadă în acest sens fiind însuși Congresul al XI-lea care, prin fap-

Democrația socialistă — afirmare plenară a personalității poporului

mul că dezbateră documentelor programatice a depășit cadrul strict intern de partid, s-a definit ca fiind de fapt Congresul întregului popor —, tocmai democrația socialistă, prin caracterul ei larg, angajînd practic poporul însuși, în totalitatea sa, este cadrul social în care are loc dezvoltarea rolului conducător al partidului, creșterea continuă a acestui rol.

În concepția partidului nostru, opera istorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate implică atît creșterea neîntreruptă a forțelor de producție ale societății, cît și afirmarea profundă a democrației. În primul rînd, acest spirit profund democratic pe care-l promovează partidul nostru în societate stă la baza activității partidului însuși, știut fiind faptul că partidul comunist este constituit pe principiul organizatoric al centralismului democratic și democrația reprezintă o componentă fundamentală a acestui principiu. Creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre se sprijină în mod direct, nemijlocit pe aprofundarea continuă a centralismului democratic, în lumina căruia democrația reprezintă tră-

sătura de esență a întregii sale activități. În acest sens, Programul partidului precizează că „se va asigura dezvoltarea largă a democrației de partid, participarea activă a comunistilor la dezbateră problemelor fundamentale ale politicii partidului”, context în care se va dezvolta continuu „îmbinarea tot mai strînsă a conducerii centrale, cu experiența organelor și organizațiilor de partid din județe, orașe, comune, unități economice și social-culturale”. O importanță deosebită, hotărîtoare în dezvoltarea societății noastre, este acordată perfecționării democrației reprezentative, prin aprofundarea continuă a rolului Marii Adunări Naționale, prin exercitarea într-un mod tot mai activ de către aceasta a controlului asupra desfășurării vieții economice și sociale. În societatea noastră, democrația are un caracter de masă, partidul comunist considerînd că procesul revoluționar de edificare a noii orînduiri trebuie să se realizeze prin aportul uriaș de inițiativă creatoare a maselor, prin mobilizarea cea mai largă a energiilor întregului popor. Partidul nostru s-a preocupat în mod consecvent de crearea acelor structuri obiective care să a-

sigure acest cadru democratic efectiv al afirmării personalității poporului, prin instituționalizarea unor forme specifice, ca adunările generale ale oamenilor muncii, comitetele și consiliile oamenilor muncii, comisiile de control muncitorese și a comitetelor pe probleme în întreprinderi, comisiile de planificare economică și a consiliilor pentru export la nivel județean — forme de conducere prin care poporul își poate spune efectiv cuvîntul asupra obiectivelor dezvoltării economice și sociale, asupra căilor și mijloacelor prin care trebuie să se acționeze în vederea înfăptuirii exemplare a politicii partidului. În această perspectivă, Programul partidului înscrie ca cerință fundamentală preocuparea pentru perfecționarea mecanismelor democratice existente, în așa fel încît oamenii muncii, în dubla lor calitate — de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, să participe tot mai activ la conducerea societății. Integrat plenar acestor structuri obiective, omul poate reprezenta astfel, deopotrivă, atît factorul dinamic al producției, cît și factor de decizie socială.

Plecînd de la principiul unității indestructibile dintre partid și popor în condițiile făuririi societății socialiste și comuniste, Programul adoptat la cel de al XI-lea Congres acordă dezvoltării democrației socialiste o însemnătate hotărîtoare în întreaga viață socială și de stat, înțelegînd atît ca operă de participare conștientă a poporului la viața societății, și în același timp ca o adevărată școală de educare politică a maselor, a întregului popor. Prin măsurile concrete stabilite în acest sens, Programul partidului adoptat la cel de al XI-lea Congres deschide o perspectivă largă în ce privește înflorirea democrației socialiste în etapa istorică a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră și a înaintării spre comunism.

Mircea DRAGOMIR

„Cămin ALUPI:

„Casa Sădoveanu”

Costache AGAFIȚEI:

„Blocuri în Păcurari”

OMUL ÎN CONSTELAȚIA PROFESIILOR

Nu sînt puțini gînditorii care afirmă că în „era industrială” omul rezistă ferm și rămîne înmăsa în raport cu evoluția spectaculoasă a mijloacelor de producție. Avînd geneza într-o abordare metodologică unilaterală a raportului obiect-subiect în producția socială această concluzie eludează faptul că mutațiile care au loc în baza tehnică a producției transformă nu numai instrumentele ci și oamenii.

În procesul muncii — spune K. Marx, se dezvoltă „... pe de o parte mijloacele de producție materiale, condițiile obiective ale producției iar pe de altă parte capacitatea de muncă, forța de muncă, condițiile subiective ale producției”. Una dintre manifestările contemporane ale acestei relații generale ni se pare a fi dinamismul accelerat, al legăturii om-profesie care sub incidența schimbărilor tehnologice și a adîncirii diviziunii sociale a muncii dobîndește o amploare fără precedent.

Este îndeobște cunoscut că dialectica raportului om-profesiune face ca în perioada vieții active producătorul să realizeze inevitabil numeroase treceri de la un gen de activitate la altul, prima ocupație nefiînd altceva decît un factor care influențează traiectoria evoluției profesionale de mai tîrziu. Numeroase studii efectuate în ultimii ani au pus în evidență profunzimea și implicațiile fenomenului, concluzionînd că, pe fondul progresului științific și tehnic actual, mobilitatea profesională se instalează ca o regulă generală în timp ce stabilitatea tinde să devină o excepție doar.

Ca sistem deschis nomenclatorul profesiilor dispune de o membrană permeabilă care-i asigură intrările și ieșirile impuse obiectiv, îmbogățirea componenței și

structurii sale prin noi meserii sau specialități cu spectru tehnic, determinate de echiparea proceselor de producție cu mașini, utilaje, instalații și linii tehnologice complexe ori prin înglobarea unor ocupații distincte subscite în sfera concepției lansării, organizării sau realizării producției pe baze strict raționale.

În contextul primăririi și diversificării complexului de profesii tendința de evoluție a conținutului muncii este predominant ascendentă. Sub acest aspect manifestăm serioase rezerve asupra teoriilor de esență sceptică care consideră că inovațiile tehnice tind să aducă omul în ipostaz de rămășiță organică a unui șir de automare. Chiar și în sistemul producției capitaliste unde acționează constant tendința de situare a producătorului în rîndul elementelor inerte ale tehnologiilor de fabricație omul reușește printr-o luptă aspră să se smulgă dintr-o atare aliniere și să se impună ca cea mai complexă și eficientă resursă. Raționamentul este însă total lipsit de temelii dacă avem în vedere relațiile de producție socialiste în cadrul cărora asimilarea și exercitarea noilor meserii ridică gradul de profesionalizare și intelectualizare a forței de muncă, îmbogățesc polul spiritual al muncii, diminuînd-l corespunzător pe cel fizic. Automatizarea producției aduce în scena activității economice lucrătorul modern, înzestrat cu o capacitate considerabilă de a efectua judecăți eficiente, de a lua hotărîri competente în chestiunile care privesc nu numai microsistemul unde acționează ci și societatea în ansamblul ei.

În altă ordine de idei, progresul economic și creșterea pe această bază a veniturilor populației au drept corolar dezvoltarea considerabilă și diversificarea sectoarelor prestatoare de servicii, sfera care permite unor categorii tot mai numeroase de salariați să aducă societății și membrilor ei servicii cu un caracter extrem de personal care promovează munca complexă, inițiativă și potențialul lor de creație procurîndu-le satisfacții deosebit de stimulatoare.

Firește, toate acestea nu exclud posibilitatea ca reconversiunea profesională să devină stresantă în anumite condiții, mai cu seamă cînd se produce cu mult timp după debutul profesional. Plecînd de la o astfel

de posibilitate societatea face eforturi încordate pentru a preveni sau diminua inadapările. Ea corelează planic balanța muncii cu cea a orientărilor profesionale determinate de necesitățile producției, evitînd fenomenele disfuncționale care pot duce la schimbarea fără justificare a profesiilor. Totodată la nivel macro și micro-social se lansează o informație sistematică și reală asupra nomenclaturii vast de profesii, ca oamenii muncii să poată opta pentru acele posturi care răspund noțiunilor, pretențiilor și aspirațiilor lor.

Esențială ni se pare totuși investiția umană ce se înfăptuiește în scopul pregătirii polyvalente a forței de muncă. Teoretic și practic s-a constatat că integrarea individului într-un alt gen de activitate poate avea loc relativ ușor pe temeiul unei culturi generale solide, accesul la instruire fiind considerat acces la mobilitate profesională. În consens cu astfel de realități Programul partidului se pronunță pentru un profil larg al învățămîntului care să ofere absolvenților cunoștințe multilaterale pentru a putea trece, cînd apare necesitatea, în diferite domenii și sectoare de activitate ale societății noastre socialiste.

„Policalificarea, se spune în documentul citat, capacitatea de a trece mai ușor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta va reprezenta o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuînd atît la dezvoltarea liberă a personalității umane cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății”. Desprindem din context cursul pe care societatea noastră se străduiește să-l confere în mod voluntar propriei ei deveniri, temeiurile raționalității unui program amplu pe termen lung de asigurare a educației permanente a forței de muncă, prefigurarea afirmării tendinței de universalitate care, așa cum spunea Marx, va înlocui necesarmente individul parțial, purtător al unei funcții sociale de detaliu cu omul dezvoltat în toate privințele pentru care diferitele funcții sociale sînt feluri de activitate care își iau locul unul altuia.

Ilie DODEA

Spectacol festiv

Remarcabil, ca ținută și expresivitate artistică, spectacolul dedicat de televiziune celui de al XI-lea Congres al partidului. Un cadru scenografic, în care nota festivă era surprinsă în ceea ce mare și fermecător a particularizat evenimentul istoric la înaltul forum al comuniștilor români, a favorizat o cuprinzătoare derulare a momentelor artistice înfățișate, alternând imaginea unor ample ansambluri corale cu medalionul unor emoționante lecturi lirice, poezia și ritmurile corale, dansul și tablourile alegorice înscrind-se patetic într-un mult grăitor discurs scenic, exprimând dragostea și recunoștința întregului popor față de partid sub flamura căruia împlinim înalte aspirații ale prezentului nostru socialist. Desfășurat sub sugestivul titlu „Să urce România spre comunism în zbor”, spectacolul a dat expresie, prin valori ale artei noastre, culte și populare și ale artei naționalităților conlocuitoare, simțimentelor de puternică însuflețire pe care le trăiesc oamenii muncii din țara noastră, angajați pe drumul glorioasă al împlinirii științifice, concretizate în obiective, menite a fi patriei noastre un viitor de o strălucire fără precedent. Expresie pleneră a artei angajate, amintitul spectacol a intrunit, într-un elocvent buchet, cuvântul literaturii și al artei plastice, al coregrafiei și al aleoriilor ventrale, edificatoare, măturte a vibrantului ecou pe care îl are istoricul Congres în conștiința artistică a epocii noastre, în conștiința socialistă a întregului popor.

„Sint fiul țării”

Un grup de actori ai Teatrului Național „Vasile Alecsandri” au prezentat, pe scena Casei de cultură a tineretului, un spectacol-omagi, realizat în cinstea celui de al XI-lea Congres al partidului, spectacol intitulat „Sint fiul țării”. Poemul dramatic scris de actorul Constantin Popa este vibrant-patetic și cu frumoase inflexiuni poetice, degajând o emoție autentică. Autorii spectacolului: Virgil Roiciu (regia) arhitect N. Vericeanu (scenografia), Cornel Popescu (ilustrația muzicală) s-au dovedit inspirati, astfel încât, prin text, cit și prin frumusețea imaginii scenice, reprezentarea a comunicat convingător cu publicul. Actorii Virgiliu Costin, Adina Popa, Ion Lăzu, Adrian Tuca, Mircea Florin, Petrică Ciubotaru, Maria Munteanu și Valeriu Oțeleanu au rostit versurile cu căldură, în buna tradiție a școlii ieșene de declamație.

Cercul tinerilor creatori

Foierul Casei de cultură a tineretului din Iași găzduiește o expoziție de pictură și sculptură care inaugurează seria de manifestări ale cenaclului plastic din cadrul Cercului tinerilor creatori ieșeni. Expun: Dimitrie Gavrillean, Dan Covătură, Felicia Brînduș-Gavrillean, Mircea Ispir, Liviu Suhar, Mircea Damir, Valeriu Gonciaruc, Grigore Bejenaru, Liliana și J. Bortos. Compoziții, peisaje, portrete omagiind patria și partidul. Expoziția va fi itinerantă apoi în întreprinderi.

Totuși, pe cînd

o estetică filosofică?

Sub titlul „Afirmări ale esteticii marxiste românești” („Contemporanul”, nr. 48 - 1974) Gheorghe Stroia semnează un amplu comentariu la volumul **Leții de estetică** de Ion Ianoși, curs destinat studenților de la facultățile de la filologie și filosofie, care „pe lângă faptul că înlătură o acută lacună didactic-formativă”, „răspunde exigentelor și cerințelor de ordin general ce se pun astăzi în fața acestui domeniu”. În continuare, acest curs pentru învățământul de nivel superior este numit „un adevărat ghid teoretic orientativ în seducătoare și derutantă lume a valorilor estetice”, care vine „în întipărirea nevoii noastre firești de a ne edifica în legătură cu ceea ce se întîmplă pe planul artei, al activității complexe cu caracter estetic”, incit „constituie o reală

contribuție la afirmarea disciplinei, la sporirea prestigiului examenului și analizei estetice”. Cu prilejul înregistrării acestui succes, ne amintim că în urmă cu 8-9 ani fusese luată inițiativa editării unor broșuri pe diferite probleme ale esteticii, fiecare exemplar purtînd pe ultima copertă precizarea că broșurile vor fi asamblate într-un tratat de specialitate. Vremea a trecut, tratatul însă n-a mai apărut. E bine, deci, că în ultimul timp este reluat acest efort editorial, fiind reactualizată ideea de a tipări cărți ca lecții de estetică. Și, în același timp, e bine, de asemenea, să ne întrebăm: totuși, pe cînd o estetică filosofică?

Reviste studentești

„Dialog”, revistă studentească de cultură, organ al Consiliului U.A.S.C. Iași, pune numărul 8 - 1974 al acesteia sub semnul Congresului al XI-lea al Partidului. Un editorial, intitulat „Anajare și valoare” enunță, din această perspectivă, comunista profesiune de credință a respectivei publicații care își propune să contribuie, cu fiecare număr, la ridicarea conștiinței moral-politice a cititorilor ei, la îmbogățirea cunoștințelor lor din diferite domenii, oferind, în același timp, un cadru de manifestare propice valorilor reale pe care le deține studențimea ieșeană. Aspirație nobilă, careia îi răspunde în mod elocvent sumarul revistei, cuprinzînd versuri de Elisabeta Vartic, Emilian Marcu, Constanta Diaconescu, Livia Melnic, Paul Balahur semnează un articol intitulat „Concepte despre umanism”, iar Adrian Vasile partea întâi a însemnărilor sale despre „Statutul ideologiei sociale”. La rubrica „Confruntări”, Al. Călinescu semnează o cronică la „Studiul de sinteză al lui Ion Vlad, intitulat Romanul - contemporanul nostru. Cronică literară mai este susținută de Cristina Strat, Vasile Răscănu, Mariana Zavati, Mihaela Dinu Gheorghiu și Liviu Antonescu. Mai semnalam, din bogatul și interesant sumar al revistei „Dialog”, un comentariu pe marginea variantei eminesciene a sonetului nr. 27 de Shakespeare, rubricile film, grafică, precum și „o analiză a modalităților de analiză poetică existente în unele eseuri ale lui Poe”, datorată Gabrielei Mardare.

O altă apariție gazetărească a studenților ieșeni, numărul 70 al revistei „Viața Politehnică”, dedică majoritatea materialelor din cuprinsul său celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Studenții politehniști își exprimă cu acest prilej, încă odată, dragostea și profundul lor atașament față de marile conducători al patriei noastre, inscriind pe frontispiciul revistei memorabilele cuvinte: „Astăzi, dreptatea și libertatea noastră, istoria noastră poartă numele celui mai devotat fiu al acestui popor, al acestui părint, al acestui timp: NICOLAE CEAUȘESCU”.

Mesajul încrederii în viitorul comunist al patriei, valoarea teoretică și practică a Programului partidului sint competent și riguros abordate în articolele închinete Congresului al XI-lea, fiind evidențiat caracterul științific, profund mobilizator al acestui impresionant document istoric al partidului nostru. Remarcabil este aderența colectivului redacțional al acestei reviste la evenimentul cotidian al vieții studenților comuniști, fericit imbinat cu marile probleme ce frământă astăzi tineretul progresist de pe toate meridianele globului.

În câteva cuvinte

După Piatra-Neamț au organizat și Pașcanii cea de a treia ediție a „Zilelor Sadoveniene”, cu participarea la simpozion a unor cadre universitare din Iași: C. Ciopraga, Gavril Ionescu, I. D. Lăudat, Al. Husar și I. Tiba. Impresionante confesiunile Rotondei 13, din ultimul număr al revistei „Manuscriptum”, cu care prilej Mihnea Gheorghiu, George Ivașcu, Octav Livezeanu, George Macoveanu, Raul Popescu și Ștefan Voicu, evocă tradiții militante ale presei românești interbelice. E vorba de activitatea desfășurată sub titluri ca „Aurora”, „Clopotul”, „Manifest”, „Era nouă”, „Adevărul”, „Dimineața”, „Cuvîntul liber”, „Reporter”, „Bluze albastre”, „Veac nou” și pînă la perioada de ilegalitate a „României libere” și „Scinteii”. Cu prilejul împlinirii a nouăzeci de ani de la nașterea lui V. Voiculescu, Comitetul de cultură și educație socialistă al

județului Buzău a editat un volum de articole, comunicări și documente, ca o întregire a biografiei poetului născut la Pîrsova. Deosebit de calde evocările lui Ion Voiculescu, fiul scriitorului, și ale Danieliei Defaur, nepoata preferată a lui Vasile Voiculescu. Revista „Săptămîna” sollicită sugestii și propuneri din partea cititorilor privind premierea celor mai valoroase opere din domeniul culturii. Aceasta întrucît se apropie sorocul decernării lor

N. IRIMESCU

TELE... grame

Despre inutilitatea introducerilor

Televizorul a fost pe rînd: mare minune-tehnică (spre deosebire de alte descoperiri, aceasta a depășit prevederile, așteptările și închipuirile cele mai fantastice ale inventatorilor ei). Pe urmă a devenit mobilă ce trebuie să se asorteze cu restul leninării din casă. Mai apoi s-a transformat în cinema și teatru privit în halat și papuci (respectiv: televiziunea adăjdiu casnică au provocat multă bătaie de cap sociologilor). Și, în fine, a ajuns fenomen social. Așa cum literatura a dat naștere unei culturi literare, teatrul — unei culturi teatrale și filmul — unei culturi cinematografice, televiziunea a adus și ea după sine cultura de televiziune. De fapt acesta și este scopul rubricii care pomeste azi, aici, la drum. (Dezavantajul comentariilor fenomenului TV este că nu prea au clasici pe care să-i citeze și-n spațiile cărora să se ascundă. Nu-i nimic! Locurile pentru busturi în piatră sint vacante).

Așadar omnia omnia privesc spre micul ecran. O face în cantități din ce în ce mai impresionante (Toamă faptul acesta crează fenomenul și comentarea lui). Măgaramondui a ajuns la înțelegerea faptului că important nu e doar să privesci, ci cit, cum și cînd privesci.

Și cerindu-i-se să facă o introducere la un interesant ciclu de articole despre televiziunea viitorului (ceea ce este cu totul altceva decît ideea despre viitorul televiziunii) André Malraux a replicat: „În materie de televiziune, lăsați introducerile deoparte, pentru că pierdem timpul și ne-ojungem... viitorul din urmă. Treceți direct la subiect”.

Ceea ce voi îndrăzni să fac chiar din numărul viitor.

Alexandru STARK

P.S. Rubrica aceasta își propune — în limita posibilităților subiective și obiective — să răspundă la toate scrisorile cititorilor. Mai rămîne doar ca aceste scrisori să sosească. Le așteptăm cu interes.

A. S.

TOP CRONICA-RTV. IAȘI 47

— secția română —

1. **Imnul copiilor** (Nancy Brandes) — Roșu și Negru; 2. **Mai tîrziu** (D. A. Aldea) — Anda Călugăreanu & Sfinx; 3. **Cum e în soare** (Z. Boros) — Aura Urziceanu; 4. **Cer de baladă** (P. Magdin) — Dida Drăgan; 5. **Imn** (V. Ioniță) — Flacăra Folk'73; 6. **Cit să iubesc** (M. Bănicu) — Mircea Bănicu; 7. **Am visat** (M. Constantinescu) — Mihaela Constantinescu; 8. **Chemare** (G. Litvin) — F.F.N.; 9. **Aminteste-ți mereu** (V. Grigorescu) — Cornel Constantin; 10. **Glossa** (I. Stepan) — Pro Muzica.

— secția străină —

1. **The Golden Age of Rock & Roll** — Mot the Hoople; 2. **Going Back to Birmingham** — Ten Years After; 3. **Fahrende Musikanten** — Nina & Mike; 4. **Tell Me Something Good** — Rufus; 5. **Pardonnez-moi** — Patrick Jouvet; 6. **Everyday** — Slade; 7. **Amateur Hour** — Sparks; 8. **L'amore di un momento** — Gianni Nazario; 9. **Trop belle, trop jolie** — Johnny Holliday; 10. **Angel Face** — Glitter Band.

Ca și săptămîna trecută, aceleași 20 de melodii; un nou leader la secția română.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

INSTITUTUL POLITEHNIC IAȘI

ANUNȚĂ:

Scoaterea la concurs a următoarelor posturi:

Facultatea de chimie și inginerie chimică

- Asistent, poz. 18, Catedra de inginerie chimică, disciplina „Automatizări și calculatoare”.
- Asistent, poz. 21, Catedra de tehnologia macromoleculilor naturale și sintetice, disciplina „Bazele fizico-chimice și chimia compușilor macromoleculari”.
- Asistent, poz. 15, Catedra de tehnologia substanțelor anorganice și a materialelor de construcții, disciplinele: „Tehnologia produselor clorosodice” și „Reactoare și utilaje”.
- Asistent, poz. 16, Catedra de tehnologia substanțelor anorganice și a materialelor de construcții, disciplinele: „Tehnologia și prelucrarea sticlei”, „Tehnologia compușilor cu sulf și fosfor”.

Facultatea de construcții

- Asistent, poz. 19, Catedra de matematică I, disciplina „Analiză matematică”.
- Asistent, poz. 13, Catedra de arhitectură și urbanism, disciplina „Sinteza proiectării”.
- Asistent, poz. 20, Catedra de arhitectură și urbanism, disciplina „Sinteza proiectării”.
- Asistent, poz. 23, Catedra de arhitectură și urbanism, disciplina „Sinteza proiectării”.

Facultatea de electrotehnică

- Asistent, poz. 19, Catedra de electrotehnică generală și mașini electrice, disciplinele: „Mașini electrice” și „Electrotehnică și electronică”.

Facultatea de mecanică

- Asistent, poz. 34, Catedra de mașini-unelte și scule și tehnologia metalelor, disciplinele: „Toleranțe și măsurări tehnice” și „Toleranțe și control tehnic”.

- Asistent, poz. 17, Catedra de tehnologia construcției de mașini și mecanică agricolă, disciplinele: „Mașini de recoltat”, „Procese de prelucrare primară a mașinilor agricole”, „Tehnologia optimizării utilajului agricol” și „Încercări ale mașinilor agricole”.

- Asistent, poz. 16, Catedra de organe de mașini și mecanisme, disciplinele „Teoria mecanismelor și dinamica mașinilor”, „Inginerie mecanică”, „Elemente de inginerie mecanică” și „Organe de mașini și mecanisme”.

- Asistent, poz. 15, Catedra de organe de mașini și mecanisme, disciplinele: „Organe de mașini”, „Organe de mașini și mecanisme” și „Teoria mecanismelor și organe de mașini”.

- Asistent, poz. 23, Catedra de mecanoenergetică, disciplinele: „Termotehnică” și „Termotehnică și instalații de condiționare”.

- Asistent, poz. 28, normă de cercetare.

Facultatea de textile

- Asistent, poz. 16, Catedra de organizare și planificare, disciplinele: „Conducerea, organizarea și analiza activității economice” și „Conducerea și organizarea întreprinderilor”.

- Asistent, poz. 17, Catedra de organizare și planificare, disciplinele: „Organizarea și conducerea întreprinderilor”, „Organizare și planificare”, „Economia organizării și planificării”, „Conducerea și analiza activității economice”.

- Asistent, poz. 18, Catedra de organizare și planificare, disciplinele: „Conducere și analiză”, „Organizarea șantierelor”, „Organizarea și sistematizarea teritoriului”, „Contabilitate” și „Tehnologia conducerii și organizării lucrărilor”.

- Asistent, poz. 9 Catedra de limbi moderne, disciplina „Limba engleză”.

- Asistent, poz. 26, Catedra de limbi moderne, disciplina „Limba română”.

Candidații la concurs vor depune la secretariatul rectoratului Institutului politehnic din Iași, Calea 23 August, nr. 22, cererea însoțită de actele prevăzute prin Legea nr. 6 privind Statutul personalului didactic din R. S. România și de instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 84539/1969.

Actele vor fi depuse în termen de 15 zile de la data publicării acestui anunț în Buletinul Oficial al R. S. României.

Concursul se va desfășura la sediul Institutului politehnic din Iași în termen de 15 zile pentru posturile de asistent.

CENTRUL DE CERCETĂRI BIOLOGICE IAȘI

ANUNȚĂ

Scoaterea la concurs a următorului post vacant:

— Un post de cercetător științific specialitatea chimie.

Condițiile de participare la concurs sint prevăzute în Statutul pentru organizarea activității și promovarea personalului de cercetare, art. 20, 21, 22 și 24, publicat în Buletinul Oficial al R. S. România, partea I-a nr. 1, din 3 ianuarie 1974.

Concursul în vederea ocupării postului vacant se va desfășura la Centrul de cercetări biologice Iași, str. Karl Marx nr. 47, telefon 15543, în termen de 30 de zile de la apariția prezentului anunț.

SPORT

SCRISORI

Dăm publicității, cu amărăciune în suflet, unei scrisori sosite pe adresa revistei CRONICA. Singurul în măsură să ofere un răspuns întrebărilor corespondențului nostru ar fi Iiie Oană, ale cărei rinduri le așteptăm cu interes.

Iași, 21.XI.1974

M. R. I.

Stimate M. R. I.,

Sint autorul acelei cărți postale „dogorinde” ca să folosesc expresia dumneavoastră din articolul „Corespondență” publicat în nr. 40 al revistei „Cronica” din 4.X.1974. Ca vechi pasionat al fotbalului, suporter înflăcărat al Politehnicii Iași și în tinerete fost arbitru de fotbal, îmi permit să vă mai trimit câteva rinduri preocupat numai de destinul fotbalului ieșean.

Așa cum ați spus-o în atâtea rinduri, Iașul merită și trebuie să aibă o echipă în primul eșalon al țării. La obiecția mea că s-a dat drumul cu prea mare ușurință la jucători cu experiență și că s-a făcut o întinerire forțată în atac și apărare, dumneavoastră scrieți: puștii cresc, puștii zburdă și, vorba scriitorului, pe mulți vor popi ei.

Docamdată văd că ei sint „cei popiți” și cu răbdarea care mi-o recomandați și rodajul elevilor lui Oană ajuungem sigur în B.

De ce n-ați mers pe aceeași linie trasată în primăvară: „Mă voi pune cu pușca de vînațoare în ușa clubului pentru a opri deslegările”? Poli Iași n-avea

nevoie de un Stoicescu în apărare, de un Marica, Lupulescu în atac? Jocul cu Steaua m-a umplut de amărăciune. De altfel în ultimele meciuri cîștigă greu acasă și pierd la scor în deplasare. Cu o apărare ca cea de care dispunem nu se poate rezista vulpoilor de la Steaua și Dinamo. S-ar putea ca sfîrșitul turului să ne găsească pe ultimele locuri cu prea puține puncte.

Am impresia că jucătorii lui Poli n-au nici un pic de ambiție. Cu Steaua și Dinamo în ultimii ani pierd la scor la București și mai pierd și la Iași, sau fac meciuri nule.

De ce nu mai joacă Ianul? Interesele Iașului trebuie să primeze, nu neînțelegerile de la club. Unde sint vremurile de acum patru ani, cînd Poli bătea la București pe Dinamo cu 3-1 și pierdea cu 3-2 la Steaua, un meci pe care de fapt îl cîștiga dacă nu arbitra un Cursaru? Primul meci din această toamnă la București, în ochii federației, a arătat că Poli Iași e o echipă de categoria C. S-a jucat ca la antrenament la o singură poartă.

Măcar aceste rinduri aș vrea să vadă lumina tiparului: „Unui vechi ieșean, iubitor al culorilor clubului Poli Iași îi este jenă să plece zilele acestea la București sau dacă pleacă trebuie să evite a da ochii cu amicii din Capitală pentru a nu fi ținta ironiilor acestora”...

Cu deosebită considerație,

Profesor C. IONESCU

UN AMPLU PROGRAM DE POLITICĂ EXTERNĂ

Eveniment de excepțională însemnătate în viața partidului și statului nostru, Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român gravează puternic conștiința întregii noastre națiuni socialiste. Înaltul forum al comuniștilor din țara noastră a realizat un amplu și complex bilanț al activității desfășurate de la Congresul al X-lea în domeniul politicii externe, stabilind, în același timp, noi și importante măsuri pentru continuarea acestei activități, în concordanță cu cerințele actualei etape și de perspectivă a țării noastre, cu obiectivele fundamentale ale fâuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și a înaintării spre comunism.

Raportul prezentat Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu, document programatic de remarcabilă valoare politică, teoretică și practică, model de analiză științifică, întemeiat pe concepția materialist-dialectică și istorică, realizează o amplă sinteză a înfăptuirilor obținute de poporul nostru în ultimii ani, trasând totodată orientările și liniile directe, privind dezvoltarea economico-socială pe următorii 20—25 de ani, a obiectivelor fundamentale ale înaintării României pe calea socializării și comunismului. Prin acest fapt, Congresul al XI-lea dobândește un rol și o importanță deosebită, înscriindu-se în istoria Partidului Comunist Român, a națiunii noastre socialiste ca un moment crucial în lupta pentru progres și civilizație.

Evoluția vieții internaționale din întreaga această perioadă a confirmat pe deplin validitatea aprecierilor și justetea orientărilor de politică externă formulate de către partid. Consacrare apărării și promovării intereselor poporului român, constructor al socialismului, politica externă și activitatea internațională desfășurată de partid și statul nostru s-au aflat și se află, în același timp, în concordanță de fond cu cerințele generale ale cauzei socialismului, cu interesele fundamentale de pace, securitate, cooperare, progres și bunăstare ale tuturor popoarelor.

Făcându-se ecoul aprobării și sprijinului întregului popor român față de această politică, Congresul al XI-lea a dat o înaltă apreciere politicii externe și activității internaționale înfăptuite de Comitetul Central, de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pentru întreaga concepție care a stat la baza elaborării Programului adoptat de Congres este definitoriu faptul că, trasând căile de dezvoltare a construcției socialiste în România, partidul înțelege să proclame și liniile directe ale activității internaționale, ridicând la rangul de principiu programatic fundamental orientarea neabătută spre întărirea solidarității cu toate țările socialiste. Prin acest document „Legea de bază” a activității sale pentru următorul sfert de secol, se stabilește că P.C.R. va activa neabătut pentru dezvoltarea colaborării cu celelalte țări socialiste pe toate planurile — politic, economic, cultural și în alte domenii; P.C.R. își fixează, de asemenea, ca obiectiv programatic să facă tot ce depinde de el pentru a contribui la bunăstarea unității și coeziunii țărilor socialiste, pe baza marxism-leninismului și internaționalismului socialist.

Totodată, Partidul Comunist Român, ca delegat al mișcării comuniste internaționale, își afirmă în mod ferm hotărârea de a dezvolta și extinde relațiile de colaborare frățoasă cu toate partidele comuniste, în scopul întăririi solidarității în lupta pentru progres, securitate și pace.

Congresul, prin documentele adoptate, a arătat că România va acționa cu consecvență pentru amplificarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care luptă pentru dezvoltarea lor independentă. La baza colaborării și solidarității cu aceste țări, în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, vom avea respectul dreptului fiecărui popor de a fi decănit, scutit de destăbălări și de a-și făuri viitorul așa cum dorește. Această solidaritate are drept scop întărirea independenței și suveranității naționale a fiecărui stat. În același timp, România va sprijini activ lupta tuturor popoarelor și mișcărilor de eliberare națională împotriva dominației străine, pentru libertate și independență.

Lucrările Congresului al XI-lea au relevat din nou că primim în mod constant de la faptul că astăzi din mai multe țări cu organizări sociale diferite trebuie să se asigure colaborarea pașnică între ele. Vom promova consensul principiilor coexistenței pașnice, aplicând pentru largirea relațiilor de colaborare cu țările capitaliste dezvoltate, în interes reciproc, în scopul instaurării unei păci de destăbălări și pace în lume. La baza relațiilor internaționale ale României vom așeza neabătut principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, democrației în treburile interne, avantajului reciproc.

Documentele și dezbaterile Congresului s-au lăsat din nou ecoul interesului major pe care România îl acordă securității în Europa, dezarmării generale, în primul rând a dezarmării nucleare, pentru democratizarea relațiilor internaționale. În realizarea unei noi ordini internaționale, a democratizării relațiilor dintre state, un rol tot mai important revine Organizației Națiunilor Unite, altor organisme internaționale. Popoarele cer ca Organizația Națiunilor Unite să-și sporească contribuția la promovarea pașnică în viața internațională a relațiilor noi, bazate pe principiile depline egalității în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, pe renunțarea la forță și la amenințarea cu folosirea forței în raporturile interstatuale, pe respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și alege de sine stătător calea dezvoltării economico-sociale și politice. Pornind de la aceasta, Partidul Comunist Român va activa cu consecvență pentru întărirea rolului Organizației Națiunilor Unite și a celorlalte organisme internaționale, pentru perfecționarea și democratizarea lor, pentru participarea tuturor statelor la activitatea acestora, a forurilor lor de conducere, pentru aplicarea principiului consensului în adoptarea tuturor hotărârilor.

Se impune îmbunătățirea normelor dreptului internațional, adoptarea de noi norme și principii de relații internaționale corespunzător cerințelor conviețuirii popoarelor pe bază de deplină egalitate și respect mutual, ale asigurării progresului fiecărei națiuni în concordanță cu dorința și aspirațiile sale legitime, ale edificării unei păci trainice pe planeta noastră.

Interesul major cu care au fost urmărite dezbaterile actualului Congres, adeziunea plenară pe care toți oamenii muncii din țara noastră au exprimat-o față de pozițiile formulate în Raport și în celelalte documente adoptate, dau glas hotărârii unanime a națiunii noastre socialiste de a traduce în viață amplul program de politică internă și externă elaborat, de a dezvolta în continuare o activitate internațională consacrată victoriei socialismului, cauzei păcii și cooperării internaționale, de a-și aduce și în viitor o contribuție de prim ordin la realizarea tuturor problemelor contemporane.

Radu SIMIONESCU

Prezența bardului de la Mircești la Montpellier și triumful poeziei sale la serbările latine din 1878 ne îndeamnă, în virtutea obligației ce-o simțim de a situa orice aspect particular studiat în determinismul lui complex, la înfățișarea istoricului manifestărilor ideii latine în cadrul lumii europene. Pentru că, legăturile strânse de ordin cultural și literar, care l-au unit pe Alecsandri de scriitorii din sudul Franței din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, constituie în ampla miscare a Felibrilor, se așează sub semnul ideii fraternității popoarelor latine.

Vechea cît și istoria sa, ideea romanității ca neam și limbă a fost pentru poporul român, cum bine se știe, elementul cel mai fertil al ideologiei sale social-politice și artistice.

V. Alecsandri a fost un adevărat soldat al latinității. Drumul activității sale, ca și cel al generației cărora i-a aparținut, al scriitorilor-cetățeni de la 1848, este însemnat de afirmarea eredității latine a poporului său. De-a lungul carierei sale politice și literare, el n-a încetat să afirme, cu o constanță exemplară, aceleași tradiții, aceleași interese și aceleași obligații, trebuie să aibă același destin, solidare fiind în realizarea acelorași superioare idealuri umane.

Această convingere i-a îndreptat pașii spre Felibri, de care el mai apropia structura morală, formația intelectuală, doctrina-i artistică precum și motive poetice și mijloace artistice de realizare a acestora.

Dintre numeroasele manifestări ale ideii latine, care au avut loc în sudul Franței, în a doua jumătate a veacului trecut (Jocurile florale din 1859, Congresul de la Saint-Remy, din 1869, marea sărbătoare de la Avignon și Vaucluse din 1874, cînd s-au sărbătorit 500 de ani de la moartea lui Petrarca), reținem concursul de poezie, proză și filologie, organizat de „Societatea de limbi romance”, în 1874, în cea mai veche și vestită cetate de cultură din sudul Franței, Montpellier. Reținem această manifestare pentru notorietatea membrilor juriului, format din savanți și scriitori celebri (Egger, Gaston Paris, Paul Meyer, Michel Bréal, Mistral, Ascoli ș.a.), pentru calitatea lucrărilor trimise, aparținînd citorva dintre cele mai reprezentative nume ale culturii latine, dar și pentru un fapt mărunț, dar încărcat de semnificații multiple și cu urmări hotărîtoare pentru istoria relațiilor franco-române.

Omul politic și poetul catalan Albert de Quintana y Combes, bun prieten al lui Mistral, îi expediază acestuia, la concursul din 1874, la care nu putuse participa, un mesaj telegrafic, în care scria: „Frate și mame, lipsesc cu regret, dar sînt cu tot sufletul alături de voi. Oferă în numele meu un premiu pentru următorul concurs al Societății. Subiectul va fi Cîntecul latinității. Toate limbile latine să fie admise să concureze Felibrilor — dragostea și credința mea” („La revue des langues romanes”, I, 1875, p. 31).

Scrierea a fost comentată cu interes în presa timpului pentru că ideea unui „Cîntec al latinității” răspundea unor aspirații vechi. Gaston Paris publica, de pildă, în „Journal des Débats” un lung articol, pe care-l încheia cu convingerea că mesajul lui Quintana va rămîne „la origine a unor dintre cele mai mari evenimente ale istoriei contemporane”.

„Mesajul poetului catalan a generat marile serbări ale latinității din 1878, și este acesta care a înlesnit, într-o largă măsură, creșterea dorinței noastre de a lega pe Alecsandri de Mistral, și să la temelia relațiilor strînse, întinse în cea de a doua jumătate a veacului trecut, între România și Provența, între România și Franța.”

La puțin timp după Congresul de la Berlin, deasupra capetelor și voinei diplomaților, poporul român își încredințea, prin de speranțe, soarta revendicărilor lui politice și poeziei. Forța armelor este drept, i-a hotărît destinul, dar, în prezența cu poezii provenșali, românii au aflat confirmarea unui adevăr, pe care el îl descoperiseră de multă vreme: acela că limba lor putea — și trebuia — să fie legătură sacră între membrii despărțiți ai marii familii latine.

Premiul pentru „Cîntecul latinității” („Chant du Latin”) urma să fie acordat cu prilejul Serbărilor latine din 1878. Locul pentru desfășurarea acestei noi olimpiade neolatine a fost ales tot orașul Montpellier.

Un singur poet era considerat demn de a fi autorul „Cîntecului latinității”: Mistral. Încă din 12 iulie 1876, Albert de Quintana îi întreba: „Ai început să scrii cîntecul? D-ta singurul (subl. n.) ești capabil de a o face. D-ta trebuie să fii eroul.” (Fr. Mistral, Lis Iscolo d'or, Paris, 1967, Notes, p. 392).

Charles de Tourtoulon, revine și el, la 4 februarie 1878, cu aceeași preocupare:

„Quintana v-a scris cu privire la Cîntecul latinității pe care-l așteaptă de la dvs. Eu îi împărtășesc opinia. D-voastră, singurul, puteți să realizați Cîntecul. Concursul nostru va fi — în rest — excelent, dar pentru a deveni strălucit, are nevoie de cîteva însușiri pe care numai d-voastră le posedați.”

Cîinci zile mai tîrziu, Mistral expedia lui Ch. de Tourtoulon la Cansoun à la raco latino, una din cele mai bune poezii ale sale. Alături de această „odă pindărică”, cum a fost socotită de exegeții opereii poetului, au mai fost trimise, din toate colțurile lumii latine, din Europa, America, Asia, încă 550 de poezii, fiecare din ele cu speranța de a deveni Cîntecul latinității.

Alecsandri primește și el, ca poet reprezentativ al țării sale și cu destulă faimă europeană la acea dată, programul societății de limbi romance din Montpellier și, „fără întîrziere”, trimite Cîntecul gîntei latine, nu „cu sperare, declară el, de a cîștiga premiul, dar cu simpla idee de a trimite un specimen de limbă românească, spre a constata încă odată rudirea noastră cu toate ramurile gîntei latine” (V. Alecsandri, Scrisori, Buc., 1904, p. 108—109).

Învîgătorul a fost el. „Cu atîta mai bine pentru țară, adaugă poetul-patriot. Am cîștigat un nou drept la simpatiile marelor popoare de viță latină și poate că acele simpatii, răsărite pe cîmpul literar, vor rodi și pe cîmpul politic.”

Modest, poetul și-a pus reușita pe seama neajunsurilor textelor concurenților. Dar, între cele 550 de poezii trimise la Montpellier, se găseau și producții realizate artistic. Se afla o Cancu Latina a lui Quintana, se găsea, mai ales, Oda lui Mistral. Alecsandri, intra, așadar, în concurență cu autorul poemului Mireille, „cel mai mare poet epic al Franței”.

Intr-o scrisoare a lui Charles de Tourtoulon, adresată lui Mistral, necunoscută istoriei literare românești, am descoperit cîteva precizări dintre cele mai interesante. Pentru importanța pe care o prezintă, transcriem, în versiune românească, scrisoarea în întregul ei:

VALORI ROMÂNEȘTI ÎN UNIVERSALITATE

Maria PLATON

„Am primit magnificul dv. Cansoun dou Latin. Quintana și l-a scris pe al său, era, deci, foarte important ca să-l fi realizat pe al d-voastră. Provența nu putea rămîne în urma Catalaniei. Acum v-ar conveni să concuțați? N-ar fi oare mai bine ca poezia d-voastră să fie recitată ori cîntată cu prilejul serbărilor, dar în afara concursului?”

Îată situația, d-voastră o veți judeca: Quintana a declarat că juriul va fi compus din el, Roque-Ferrier și mine. Însă pentru a ușura munca acestui juriu, munca grea și minuțioasă, dat fiind diversitatea limbilor și a dialectelor, s-a hotărît ca mai mulți membri ai Comitetului „Societății de limbi romance” să facă o clasificare pregătitoare a textelor.

De două sau trei zile, atenția a fost reținută de un cîntec românesc, pe care mai multe persoane l-au considerat demn de a fi premiat. El este foarte frumos, mai puțin, poate, prin însușirile la care te-ai aștepta să le găsești într-un cîntec național, cît mai ales datorită simplității și culorii sale populare și orientale. De ieri, am aflat că acest cîntec aparține marelui poet român Alecsandri. El ar urma să fie încoronat. Așa stînd lucrurile, trebuie să vorbesc despre cîntecul d-voastră? Eu nu mă îndoiesc de efectul pe care acesta l-ar produce, dar chiar dacă n-am ține seama de numele lui Alecsandri, ideea de a încorona un român la Montpellier, la un concurs creat de un spaniol și, de a afirma, în acest mod, ideea latină, ar influența spiritele oamenilor, care socotesc, de altfel problema ca și rezolvată. Este drept, că acest lucru n-ar putea fi confirmat decît de juriu. Însă în acest juriu, d-voastră n-ați mai putea figura dacă acceptați să concuțați. Și cum v-am putea înlocui cu un altul, care să aibă autoritatea d-voastră? Și, ca să-nchei, mi-ar plăcea mai mult să-l văd pe Alecsandri încoronat de Mistral, iar publicul să spună că poezia lui Mistral, care n-a concurat, este superioară celeia a lui Alecsandri, decît să văd că i se acordă lui Mistral, de către prietenii, un premiu pe de-a-ntregul meritat, dar de care el nu mai are nevoie pentru gloria sa.

Îată lucrurile, spuneti-mi ce trebuie să fac” (Fr. Mistral, Lis Iscolo d'or, p. 393).

Mistral a înțeles situația. A renunțat să se mai prezinte la concurs, și-a păstrat locul în juriu și l-a încoronat ca „poet al latinității”, pe Alecsandri.

Serbările latine de la Montpellier, de la începutul lunii mai 1878, au fost grandioase. Săptămîni în șir înainte și după eveniment, presa franceză a publicat anunțuri, liste de subscripții, dări de seamă și discursuri rostite în multe limbi ale pămîntului.

În țara poetului laureat, entuziasmul n-a fost mai mic. La București și la Iași, Alecsandri a fost sărbătorit cu toate onorurile cuvenite unui învingător. Victoria sa a fost văzută drept o victorie națională. Războiul de independență dovedise în fața lumii eroismul militar al românilor, triumful poeziei românești la Montpellier oferea aceleiași lumi o mărturie convingătoare a înzestrării spirituale a poporului latin de la gurile Dunării.

„Grivița și Montpellier, scria Iacob Negruzzi în „Convorbiri literare” nr. 3, 1878, sînt astăzi două nume nedespilate și deopotrivă scumpe românilor, căci reprezintă două victorii strălucite prin care românii au afirmat dreptul și voința lor de a fi.”

În scrisorile adresate de poetul latinității, imediat după premiere, lui Mistral și Al. de Quintana, ca și în răspunsurile acestora, semnificația adîncă a ideii „de a încorona un român la Montpellier, la un concurs creat de un spaniol” a fost mereu pusă în lumină. „a apropia și a compara poeziile și literatura, s-a spus, atunci, în 1878, înseamnă a apropia popoare și a pregăti alianța intelectuală, literară și artistică a popoarelor.”

Schimbul valorilor culturale și literare răspunde totdeauna, știut este, unei nevoi permanente de confruntare artistică și fortifică sentimentul solidarității la scriitorii lumii, care, deasupra frontierelor geografice și lingvistice, se consideră uniți prin ideal comun al progresului și al înțelegerii între popoare. În acest spirit, este potrivit, credem, ca, încheind, să evocăm imaginea acelei Weltliteratur a lui Goethe și să reamintim ceea ce, cu atîta adevăr, autorul lui Faust îi spunea prietenului său, Eckermann: „Poezia este bunul comun al umanității întregi.”

CRONICA

săptămînal politic-social-cultural

colegiul de redacție:

LIVIU LEONTE, redactor șef
ANDI ANDRIEȘ, redactor șef adj.
N. BARBU, redactor șef adj.
ȘTEFAN OPREA, secretar g-ral de redacție

VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU